

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Adresseliste

21.01.2026

Vår ref. (bes oppgis ved svar):
2026/231

Protokoll fra møte i Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder 21.01.2026

Organ:	Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder
Dato og tid:	21. januar 2026, kl. 18:00 – 19:30
Møteform og sted:	Digitalt møte, Teams
Godkjent av:	Olav Söderberg
Grunnlag for møtegodtgjørelse:	Forberedelse 4 timer, møte 1,5 timer
Saksbehandler:	Statsforvalteren i Trøndelag, Simon Heier

Deltakere på møtet

Kommune	Medlemmer	Deltakelse	Varamedlemmer	Deltakelse
Alvdal	Gjertrud M. Kjølhaug Bakkeng	X	Lars Ernst Jonsmoen	
Dovre	Knut Nytnun	X	Mette Onsum Berg	
Folldal	Bente Fossum (nestleder)	X	Runar Trondsgård	
Lesja	Ellen Syse Sørungård	X	Eirik Sæther	
Molde	Arne Håkon Sandnes	X*	Frøydis Austigard	
Oppdal	Rune Morten Myrhaug	X	Ingrid Husdal Dørum	
Rauma	Solveig Blindheim	X	Per Egil Solli-Mork	
Rennebu	Mari Stene-Ry	X	Arild Stene	
Sunddal	Olav Söderberg (leder)	X	Astrid Sæter	
Tynset	Einar Kverneggen	X	Ingunn Selboe	
Statsforvalteren	Simon Heier (sekretær)	X		

*Kom til sak 3.

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder
c/o Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600, 7734 Steinkjer
E-post: sftlpost@statsforvalteren.no

Leder: Olav Söderberg, mobiltlf. 90 68 68 13, e-post: olav@sunndalen.com
Sekretær: Statsforvalteren i Trøndelag, Simon Heier, tlf. 74 16 80 85, e-post simon.heier@statsforvalteren.no

Saksliste

Saksnr.	Tema
1-2026	Godkjenning av innkalling og saksliste
2-2026	Referat- og orienteringssaker
3-2026	Høring – Aura II kraftverk og Holbu pumpe, Sunndal kommune
4-2026	Høring – Detaljplan for miljø og landskap - Fundin dam, Folldal kommune
5-2026	Høring – Kommuneplanens samfunnsdel, Alvdal kommune
6-2026	Høring – dispensasjon fra reguleringsplan - 121/1/15 Torbuvatnet hyttefelt, Sunndal kommune
7-2026	Digitale trimposter / turkasser
8-2026	Eventuelt

1-2026 – Godkjenning av innkalling og saksliste

Forslag til vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes. Enstemmig.

Vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes.

2-2026 – Referat- og orienteringssaker

Årsmøte i FoU-prosjekt for arbeidsgrupper og referansegruppe

Årsrapport – FoU-prosjektet på villrein i Snøhetta-Knutshø

Villreinbestandene i Snøhetta og Knutshø er klassifisert til dårlig kvalitet etter Kvalitetsnormen for villrein, med særlig utfordringer knyttet til lav rekruttering, reduserte slaktevekter og fragmentering av leveområder. Denne årsrapporten oppsummerer aktiviteter og resultater fra 2025 i FoU-prosjektet, som har som mål å styrke kunnskapsgrunnlaget for en mer bærekraftig bestands- og arealforvaltning av villrein i Snøhetta og Knutshø.

Prosjektet kombinerer GPS-merking av rein, systematisk overvåking av ferdsel, analyser av arealbruk og trekkpassasjer, og bestandsmodellering, samt målrettede delprosjekter på bl.a. kalvetap, uforutsette hendelser (som snøskred) og samspill mellom villrein og sau. I 2025 ble ferdselen i Snøhetta videreført på etablerte lokaliteter, mens det i Knutshø ble gjennomført nye tellinger av veg- og stitrafikk. Resultatene viser økende ferdsel i enkelte innfallsporter, stabilitet i andre områder, og betydelig biltrafikk på flere fjellveger i Knutshø, noe som understreker potensielle barriereeffekter for reinens arealbruk.

GPS-merking ble videreført i Snøhetta og etablert i Knutshø. Datagrunnlaget begrenses gradvis av betydelig frafall av sendere og merkedyr (naturlige dødsårsaker eller jakt), men gir likevel et viktig utgangspunkt for pågående og kommende analyser av trekkpassasjer og arealbruk i relasjon til infrastruktur og ferdsel. Det blir ikke bemerkning i 2026, men det planlegges omfattende merking i 2027.

Et sentralt delprosjekt i 2025 var snøskredet i Skirådalen, der minst 79 rein omkom. Prosjektet gjennomførte omfattende datainnsamling og leverte oppdaterte bestandssimuleringer for alternative jaktkvotescenarier. Sammenstilling av historiske skreddata, felldata og analyser av vinterkondisjon viser at snøskred kan representere en betydelig demografisk risikofaktor, særlig i små bestander, og gir samtidig unik innsikt i sammenhenger mellom kondisjon, drektighet og fostertap.

Pilotprosjektet på kalvetap dokumenterer stor variasjon i både nivå og timing av tap mellom områder og år. En betydelig andel av tapet skjer før kalving, noe som indikerer at fostertap er en viktig og ofte undervurdert komponent i den sviktende rekrutteringen. Resultatene gir ikke grunnlag for å tilskrive hovedansvaret for lav rekruttering til predasjon alene, og understreker betydningen av kondisjon, sykdom og andre ikke-predatorrelaterte faktorer. NINA anbefaler videre datainnsamling.

Samlet viser resultatene fra prosjektet i 2025 at integrerte data og metoder kan gi ny og mer detaljert forståelse av prosessene som påvirker villreinbestandene i Snøhetta og

Knutshø. Prosjektet har levert direkte beslutningsstøtte til forvaltningen, blant annet gjennom bestandsmodellering og jaktvotesimuleringer, og legger også et viktig grunnlag for videre effektstudier av avbøtende tiltak i årene som kommer.

Prosjektet har for oppstartsårene 2024-25 mottatt midler fra 22 ulike offentlige og private aktører, til om lag 4,5 mill. kr.

Kalvetap hos villrein - NINA rapport 2684

Lav rekruttering har lenge vært en bekymring i flere norske villreinområder, ofte forklart med kalvetap og til dels predasjon. Kunnskapen om når og hvorfor tap skjer er imidlertid begrenset. Denne rapporten presenterer metodikk og resultater fra et pilotprosjekt i Snøhetta vest og øst samt Knutshø (2024–2025), med mål om å utvikle en kostnadseffektiv og ikke-invasiv metode for å dokumentere foster- og kalvetap hos villrein.

Prosjektet kombinerte systematisk filming av fostringsflokker fra seinvinter til høst med bestandsmodellering og data fra fallvilt. Resultatene viser stor variasjon mellom områder og år, både i nivå og timing av tap. En betydelig andel skjer før kalving, noe som understreker fostertapets rolle i lav rekruttering. I Snøhetta vest var 2025 et godt rekrutteringsår, mens Knutshø hadde svært høyt tap, trolig grunnet fotråte. Rovvilt kan bidra til kalvetap, men pilotstudien indikerer at tap i stor grad kan forklares uten å tilskrive hovedansvaret til predasjon alene.

NINA anbefaler at metoden inngår i langtidsovervåking og kombineres med GPS-merking av rovvilt for å bedre forstå rovviltets betydning. Dette vil styrke kunnskapsgrunnlaget for forvaltning og tiltak i villreinområdene.

Villrein drept i snøskred: omfang, konsekvenser og nytteverdi – NINA rapport 2683

Snøskred er en uforutsigbar, men tidvis betydelig dødsårsak hos villrein. Vi har sammenstilt historiske skreddata, fallviltregistreringer og feltdata fra Svarthøeskredet (2006) og Skirådalskredet (2025), samt analysert kondisjon og reproduksjon hos 492 vinterfelle simler (1973–1997). Målet er å forstå årsakssammenhenger og negative bestandsutviklinger, som omtalt i Kvalitetsnorm for villrein.

Svarthøeskredet drepte ca. 245 rein (40 % av vinterbestanden) og fikk langvarige konsekvenser, mens Skirådalskredet drepte 79 rein (<4 %) og hadde mindre direkte effekt. Totalt er 2023 rein dokumentert tatt av skred siden 1950-tallet, med økende registrering i Fallviltregisteret. Skred forekommer særlig i vestlige fjellområder med mye snø og bratt terreng, og ca. 40 % av skredtatte dyr er voksne simler. Risikoen er særlig stor i små bestander.

Fra Svarthøe (2006) og Skirådalen (2025) ble det samlet inn et omfattende materiale, inkludert kroppsvekt, kroppsmål, fettmålinger, alder, fostermål og organprøver. Analysene av disse og vinterfelle rein viser tydelige sammenhenger mellom

kroppskondisjon og reproduksjon: simler med lav vekt og små fettreserver har redusert sannsynlighet for å være drektige og større sannsynlighet for å miste fosteret gjennom vinteren. Resultatene bekrefter at variasjon i kalverater hos villrein i stor grad er påvirket av drektighetstap vinterstid. Det var stor variasjon mellom villreinområder og år (tetthetsavhengige effekter) i kondisjonsmål, drektighet og fostermål. Fostermål fra Skirådalen og Svarthøe samsvarer godt med forventet fosterutvikling gitt tidspunkt for skredene, men variasjonen viser også betydelige individuelle forskjeller knyttet til kondisjon.

Hendelsene gir også økosystemeffekter, som omfattende kadaverutnyttelse av rovdyr og fugl. Klimaendringer kan øke skredfrekvensen, forsterket av arealpress og forstyrrelser. NINA anbefaler standardiserte rutiner for datainnsamling ved skred og videreutvikling av Hjorteviltregisteret som verktøy for adaptiv villreinforvaltning.

Invitasjon til å delta til Oppdals Naturråd

NTNU, NIBIO og Moral imaginations inviterer 35 deltagere til en heldag 9. februar 2026 de skal se på: *Hvordan kan vi forestille oss den fremtidige utviklingen av Oppdal som en fjellbygd i balanse mellom menneskelige behov og naturens behov.*

Det er invitert arealforvaltere, borgere, forskere, økologer, fellesskapsmedlemmer, frivillige, bønder, politikere og andre som er klare til å bidra til å sikre at alle stemmene blir hørt, samtidig som de også hører naturens stemme. Det er planlagt en heldag 9. februar 2026. Villreinnemnda er invitert og Olav deltar.

Møte om Fundin dam

Nasjonalparkstyret inviterte (07. januar) Norges vassdrags og energidirektorat (NVE), Hafslund Eco, veilaget for Sætervegen og villreininteresser til et møte om Hafslund sine planer for Fundin dam. Sekretær deltok. Vi kom i møtet frem til at det var best om villreininteressene ga et hørings svar på det Hafslund Eco sendte ut nå og ikke ventet til NVE sendte det ut på offentlig høring. Derfor er denne saken tatt med i dette møtet.

15. januar fikk nemnda beskjed om at Hafslund Eco velger å revidere detaljplanen på bakgrunn av møtet. Nemndas svar vil fortsatt inngå inn i de nye vurderingene.

Klageavgjørelse på snøskuterkjøring

Statsforvalteren i Trøndelag har gjennom klagebehandling opphevet (15. januar) Oppdal kommunes vedtak om å tillate snøskoterkjøring til en hytte ved Orkelsjøvegen. Begrunnelsen er at kommunen ikke har vurdert den samlede belastningen på villrein i området.

Kommunen hadde åpnet for inntil seks turer (tur/retur) per år med egen snøskoter for transport av proviant og ved i perioden 15. februar til 10. april (eller første virkedag etter påske). Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø klaget på vedtaket og viste til

tiltaksplaner som slår fast at motorferdsel er en av de største truslene mot villreinens leveområder.

Statsforvalteren har lagt vekt på at det finnes alternativer, gjennom leiekjøring og sommerveg. De har likevel, på bakgrunn av tidligere praksis i dette området, signalisert at det kan innvilges inntil en tur årlig for å transportere bagasje og utstyr.

Møte med Landbruksdirektoratet

Sekretariatene hos alle nemndene var invitert til et møte med Landbruksdirektoratet for å diskutere drift av nemndene. Økte rammer for drift var gjentakende for noen nemnder. Digitalisering av jaktkort/kontrollkort, ressurser til tellinger, behovsinnmelding og rapportering ble tatt opp som tema.

Forslag til vedtak

Referat og orienteringssaker tas til orientering. Enstemmig.

Vedtak

Referat og orienteringssaker tas til orientering.

3-2026 – Høring – Aura II kraftverk og Holbu pumpe, Sunndal kommune

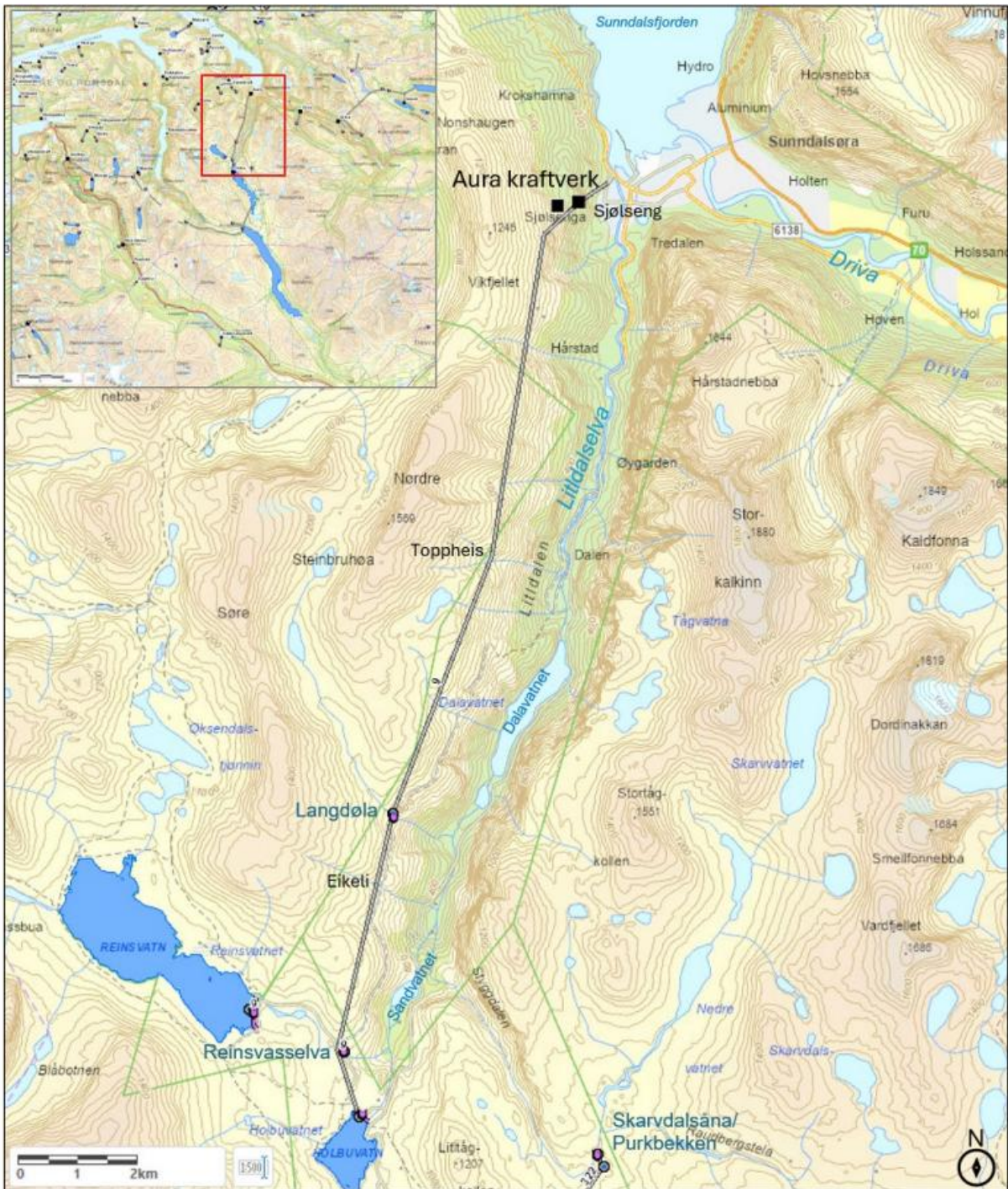
Dokumenter i saken

[Konsesjonssak - NVE](#)

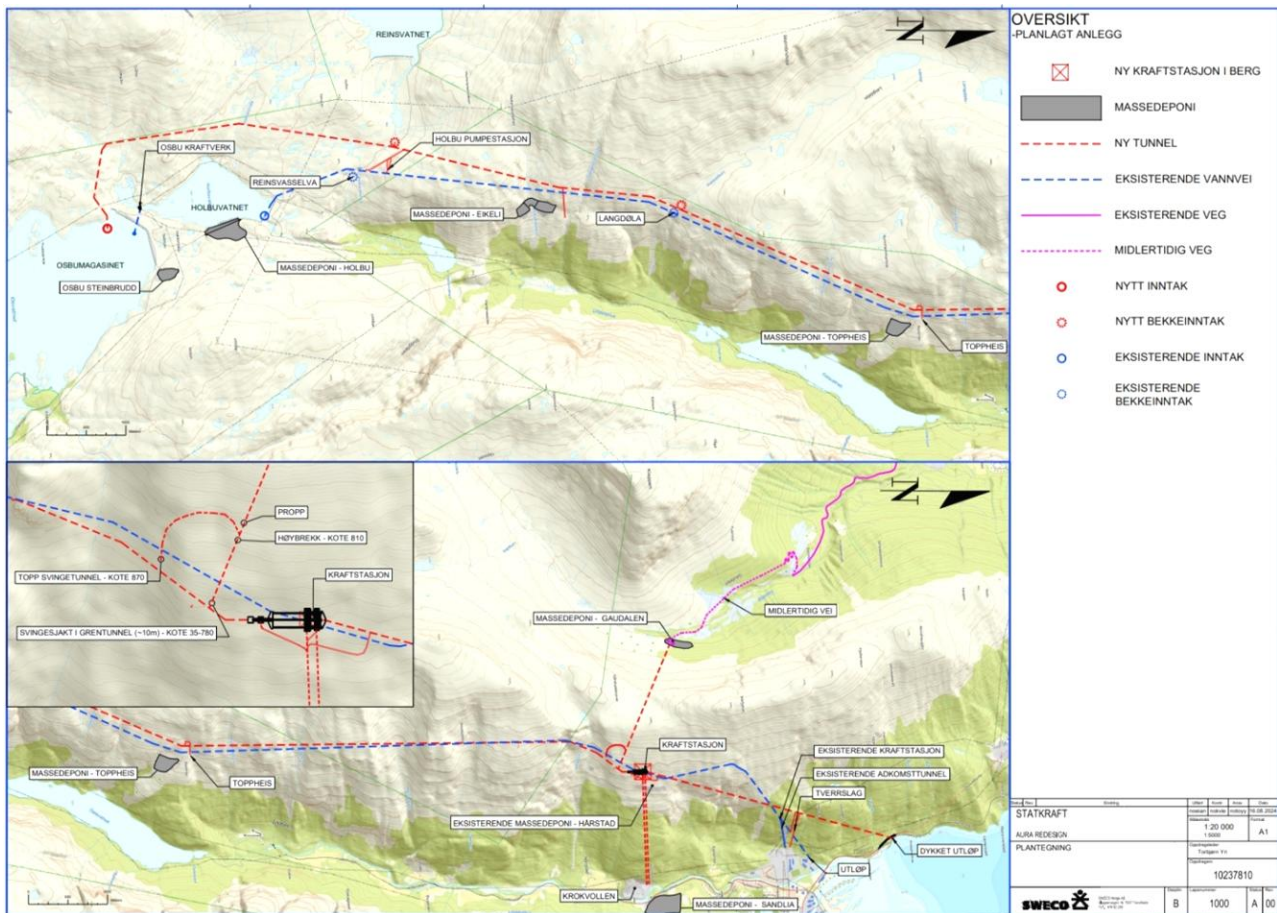
Saksopplysninger

Fra NVE:

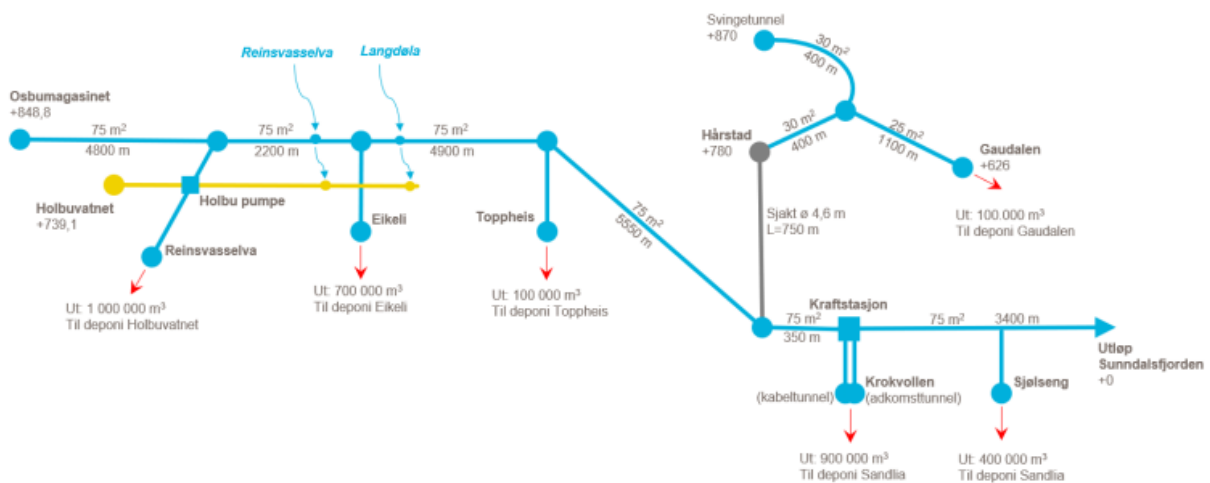
Aura II kraftverk bygges i fjell og vil erstatte dagens Aura kraftverk og Osbu kraftverk. Kraftverket får nytt inntak i Osbumagasinet, tilløpstunnel parallelt med dagens tilløpstunnel og nytt utløp til Sunndalsfjorden. Holbu pumpe bygges i fjell med inntak i dagens tilløpstunnel og utløp til ny tilløpstunnel for Aura II kraftverk. Pumpestasjonen får installert effekt på 2,4 MW og vil overføre vann fra Holbuvatnet, Reinvasselve og Langdøla opp til Osbumagasinet. Produksjonen i dagens Aura kraftverk og Osbu kraftverk skal legges ned, og det søkes om å rive Osbu kraftverk. Tiltaket vil gi en økt effekt på ca. 500 MW, til 804 MW. Den årlige produksjonen er beregnet til å øke betydelig.

Figur 3. Oversikt over nedre del av reguleringen med overføringer, Reinsvatnet, inntak i Holbuvatnet og Aura kraftverk med utløp til Sunddalsfjorden. Kartkilde: NVE Atlas.

Hva skal gjøres

Figur 5. Skjematisk fremstilling av nye tunneler og tverrslag i profil med nytt inntak øverst til venstre og nytt utløp nederst til høyre. Oversikt over uttak av tunnelstein. Hovedstørrelser på tunneler. Gjenbruk av øvre del av dagens tilløpstunnel vises med oransje farge. Kilde: Statkraft.

Arbeidet er planlagt gjennomført i løpet av 4 år, med følgende hovedfaser:

- Anleggsarbeidene på lavt nivå ved Krokvollen starter i januar første byggeår, og vil foregå gjennom 4 år.
- Anleggsperioden på høyt nivå i fjellet, i hovedsak med arbeider gjennom tverrslaget ved Reinsvasselva, er antatt å vare i 3,5 år med oppstart i juni. Montasje av elektromekanisk utstyr i inntakshuset ved Osbumagasinet og Holbu pumpestasjon skjer i løpet av 3. byggeår.
- Anleggsarbeidene i Gaudalen fordeles med veiarbeid første høst, og med oppstart av tunnelarbeidene påfølgende høst. Deretter antas anleggsarbeidene i Gaudalen å pågå gjennom ett år.
- Tverrslaget ved Sjølseng og utløpskonstruksjonen sprenges gjennom 2–3. byggeår. Tidspunkt for gjennomføring av utslag under vann skal tilpasses marint hensyn.
- Rivearbeidene ved Osbu kraftverk må gjennomføres etter at Aura II kraftverk er satt i drift, det vil si tidligst på høsten året etter idriftsettelse.

Driving av tilløpstunnelen fra tverrslaget ved Reinsvasselva til Toppheis er tidskritisk for hele prosjektet. Tunneldrivingen må foregå gjennom tre vintersesonger, og innebærer brøytet vei mellom tverrslaget ved Reinsvasselva, planlagt deponi i Holbuvatnet og mannskapsrigg i hele denne perioden.

Anleggstrafikk vil i hovedsak bestå av transport av tunnelstein fra tverrslag til deponi. Transport av sprengstein til deponi i Holbuvatnet avtar når tunnelen er drevet frem til Eikeli etter ca. ett år. Transport av tunnelstein opphører etter ca. to år når tilløpstunnelen er drevet frem til inntaket i Osbumagasinet.

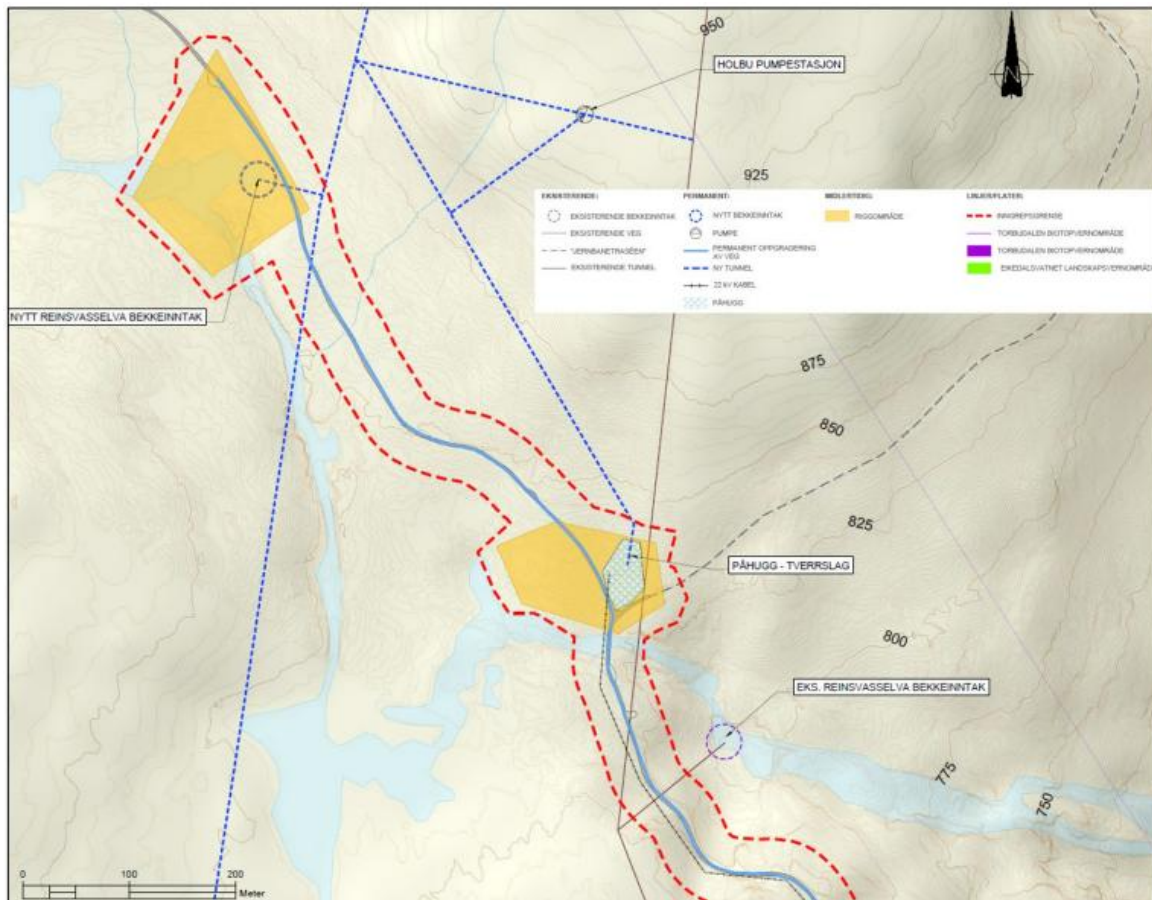
God fremdrift i tunneldrivingen forutsetter jevn tilgang på sprøytebetong til sikring. Ved normal fremdrift innebærer det minst to betongbiler hver dag, en betongbil pr. salve. Fra tverrslaget ved Reinsvasselva vil det i en periode være tunneldrift i to retninger, mot inntaket i Osbumagasinet og mot Toppheis. Det vil være begrenset behov for bruk av helikopter i forbindelse med gjennomføring av tiltaket, men for eksempel må betongarbeider ved bekkeinntaket i Langdøla utføres med helikopter siden det ikke er veiadkomst for betongbiler. Tilsvarende andre mindre betongarbeider og løft kan bli utført med helikopter.

Tiltakene som er relevant:

Overføring Reinsvasselva – bekkeinntak

Reinsvasselva er i dag tatt inn på tilløpstunnelen til Aura kraftverk. Bekkeinntaket ligger på ca. kote 799, og når kraftverket står, magasineres tilsiget i Holbuvatnet. Tilsiget til bekkeinntaket er regulert i Reinsvatnet. Det bygges bekkeinntak på ca. kote 855 som overfører Reinsvasselva til ny tilløpstunnel til Aura II kraftverk. Tilsiget (54,0 km²) blir dermed regulert i Osbumagasinet istedenfor i Holbuvatnet, og vil bli utnyttet i en større fallhøyde sammenlignet med dagens situasjon. Dagens bekkeinntak skal driftes videre,

og det resterende tilsiget mellom nytt og gammelt bekkeinntak (0,8 km²) vil fortsatt bli overført til Holbuvatnet via dagens tilløpstunnel, og videre til Osbumagasinet med Holbu pumpe.

Figur 7. Nytt bekkeinntak i Reinsvasselva øverst til venstre. Påhugg til tverrslag for tilløpstunell omtrent midt i figuren. Holbu pumpe plasseres i fjell mellom tilløpstunnelene. Inngrepsgrenser markert med rød stiplest strek. Veistrekning som rustes opp markert med blå farge. Utsnitt fra arealbruksplan i vedlegg 3.

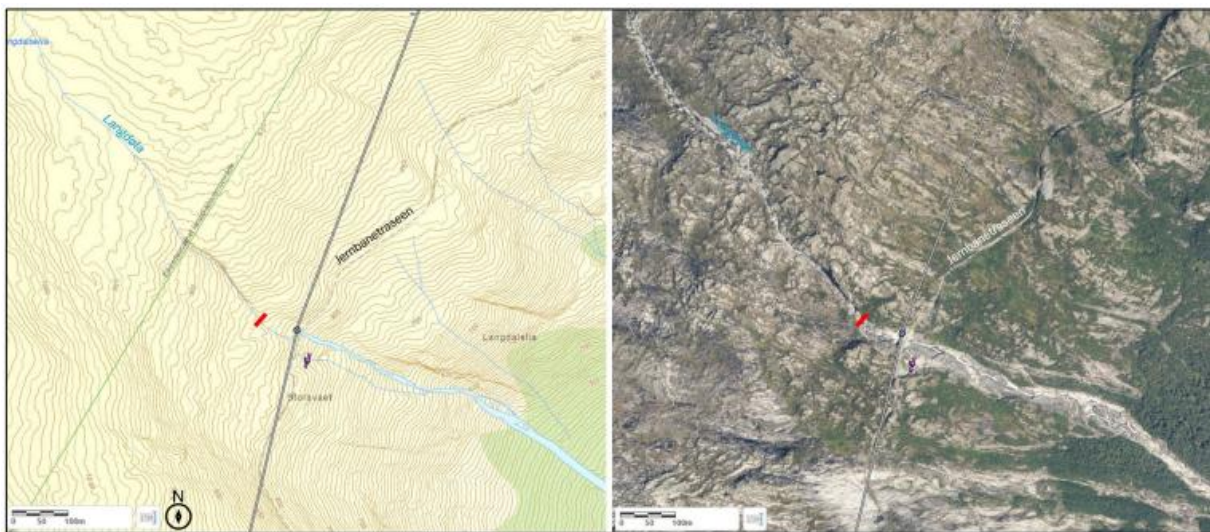
Overføring Holbuvatnet – Holbu pumpe

Lokaltilsiget til Holbuvatnet, inkludert resttilsig mellom nytt og gammelt bekkeinntak i Reinsvasselva og Langdøla. Tilsiget vil etter nedleggelse av dagens Aura kraftverk magasineres i Holbuvatnet og opprettholde et vanntrykk i dagens tilløpstunnel frem til ny betongpropp som støpes like nedstrøms nytt tverrslag ved Eikeli. Dette tilsiget skal pumpes via nye Holbu pumpe opp til Osbumagasinet. Pumpestasjonen plasseres i fjell med adkomst via tverrslaget som etableres for ny tilløpstunnel ved Reinsvasselva. Pumpestasjonen får inntak i dagens tilløpstunnel og utløp til ny tilløpstunnel. Se figur 7 (over) for plassering av pumpestasjonen.

Overføring Langdøla – bekkeinntak

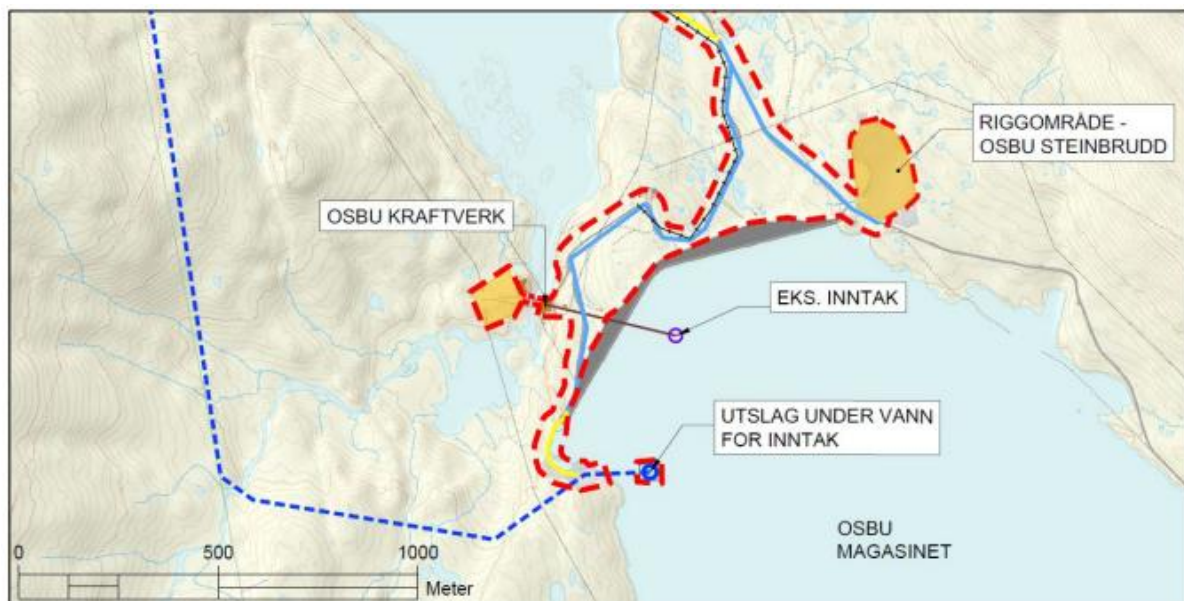
Det bygges bekkeinntak på ca. kote 860 som overfører tilsiget fra Langdøla til ny tilløpstunnel til Aura II kraftverk. Tilsiget (11,05 km²) blir dermed regulert i Osbumagasinet istedenfor i Holbuvatnet, og vil bli utnyttet i en større fallhøyde sammenlignet med dagens situasjon. Dagens bekkeinntak skal driftes videre for å ta inn

flomvann som renner over det nye bekkeinntaket samt tilsiget fra et marginalt felt mellom nytt og gammelt bekkeinntak (0,03 km²), og vil bli overført til Holbuvatnet via dagens tilløpstunnel, og videre til Osbumagasinet med Holbu pumpe (se beskrivelse under). Nytt bekkeinntak medfører bortfall av vannføringen på omtrent en 100 m lang strekning i Langdøla. Inntaket bygges i sperredammen som et tradisjonelt bekkeinntak med fallrist for å skille ut stein, eventuelt med et eget kammer for utskilling av grus før vannet føres ned sjakt til tilløpstunnelen. På det høyeste blir dammen ca. 4 m høy. Terrenget er bratt, så neddemmet areal og areal for inntakskonstruksjon er antatt å bli under 1 daa.

Figur 8. Lokalisering av nytt bekkeinntak i Langdøla på kart og flyfoto. Inntak og sperredam markert med rød strek, utenfor Eikesdalsvatnet landskapsvernområde (grønn strek). Dagens tilløpstunnel og bekkeinntak omtrent midt i utsnittene. Kartkilde: NVE Atlas.

Nytt inntak i Osbumagasinet

Figur 11. Lokalisering av nytt inntak i Osbumagasinet. Prinsipptrase for ny varig adkomstvei fra Osbudammen markert med gul strek. Inngrepsgrenser markert med rød stiple strek. Utsnitt fra arealbruksplan i vedlegg 3.

Nytt inntak i Osbumagasinet etableres ved utslag i magasinet under LRV. Inntaksåpningen antas å bli omtrent 100 m fra strandkanten (målt ved HRV), men avstanden må vurderes nærmere i detaljeringsfasen. Inntaket blir ikke synlig, da det vil være under vannoverflaten. Det bygges nytt inntakshus i gammelt steinbrudd like sør for flomløpet til Osbudammen, 15–20 m fra strandkanten (målt ved HRV). I inntakshuset monteres arrangement for revisjonsluke og hovedluke. Inntakshuset får et antatt fotavtrykk på omtrent 6x12 m og lukesjakten blir 25–30 m høy. Inntakshuset tilknyttes strøm på 400 V med nedgravd jordkabel fra dagens lukehus til Osbu kraftverk. Kabelen legges delvis i reguleringssonen.

Osbu kraftverk

Tiltaket innebærer at produksjonen i Osbu kraftverk avvikles og kraftstasjonsbygningen kan fjernes, og dette omsøkes nå. Kraftverket skal være i drift frem til nytt kraftverk overtar, dvs. minst til 2032. Deler av anlegget, i hovedsak under bakkenivå, må likevel stå igjen for å opprettholde muligheten for beredskapsmessig tapping av Osbumagasinet. Nedleggelse av Osbu kraftverk muliggjør at 22 kV luftledningen som i dag går mellom Osbudammen og Holbudammen kan legges som kabel i vei og knyttes sammen med 22 kV kraftledningen mot Eikesdalen øst for Holbuvatnet. Dette åpner også for at ca. 2 km av 22 kV luftledningen på vestsiden av Holbuvatnet kan rives. Endelig omfang av hvilke bygningsdeler og anlegg som kan rives må avklares nærmere på et senere tidspunkt.

Holbu pumpe

Pumpestasjonen plasseres i en separat fjellhall på ca. 2 000 m³, nært tverrslagstunnelen som drives fra Reinsvasselva. Anleggsarbeider og montasjearbeider utføres via tverrslaget, som også blir fremtidig adkomst til pumpestasjonen. Pumpestasjonen blir tilknyttet 22 kV, med ny jordkabel som legges langs veien fra dagens koblingsanlegg ved Osbudammen, gjennom tverrslaget ved Reinsvasselva og frem til pumpestasjonen.

Reinvasselva

Tilløpstunnelen fra tverrslaget ved Reinsvasselva til Toppheis. Tunneldrivingen må foregå gjennom tre vintersesonger, og innebærer brøytet vei mellom tverrslaget ved Reinsvasselva, planlagt deponi i Holbuvatnet og mannskapsrigg i hele denne perioden. Hentes ut 1 000 000 m³ med tunnelstein som skal til deponi Holbuvatnet.

Litldalsvegen og Aursjøvegen strekningen Litldalen/Dalen gård – Dam Holbuvatnet

Litldalsvegen og Aursjøvegen vil være adkomstvei til alle anleggsområder på høyt nivå i fjellet ved Reinsvasselva, Osbumagasinet og Holbuvatnet. Anleggstrafikken vil for det meste pågå ved opprigging og nedrigging i forbindelse med transport av brakkerigger, maskiner og utstyr. Det skal etableres kontor- og mannskapsrigger ved Osbudammen som reduserer behovet for persontrafikk mellom Sunndalsøra og anleggsområdene på høyt nivå. I anleggsperioden vil det her primært være noe persontrafikk og transport av materialer, som for eksempel sprøytebetong til tunnelene.

Aursjøvegen har på den aktuelle strekningen generell god standard og benyttes også i dag til tynge transport og anleggstrafikk for drift og vedlikehold av anleggene i fjellet. Det er ikke planlagt ombygging av veien til høyere veistandard, men nødvendig opprusting av veien utover vanlig veivedlikehold må påregnes. Veien er stedvis smal som kan medføre utfordringer ved møtende trafikk. I samråd med entreprenør må det derfor vurderes behov for etablering av møteplasser mv. der dette er hensiktsmessig. Dette vil bli nærmere beskrevet i detaljplan for miljø og landskap.

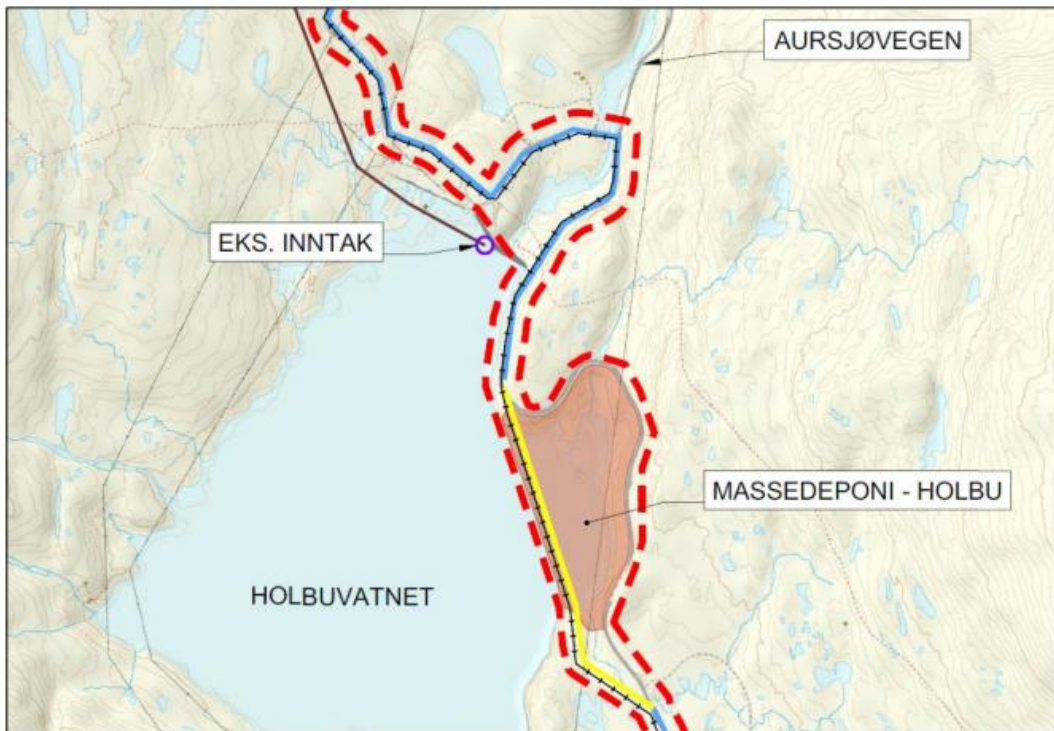
Det er ikke planlagt nye restriksjoner i bruk av Aursjøvegen utover dagens vinterstenging. Det må likevel påregnes trafikkregulering samtidig som anleggstrafikk foregår. Tiltaket vil ikke medføre nye restriksjoner i ny driftssituasjon.

Aursjøvegen, strekningen Holbuvatnet – Osbumagasinet, samt Statkraft anleggsveier i fjellet

På høyt nivå vil det i anleggsperioden være intensiv anleggstrafikk på Aursjøvegen og Statkrafts anleggsveier, spesielt mellom riggområdet ved Osbumagasinet, deponiet i Holbuvatnet og tverrslaget ved Reinsvasselva. Alle veistrekningene har i dag generell god standard, men det må likevel påregnes opprusting for anleggstrafikken, bruer forsterkes eller byttes ut, samt at midlertidig breddeutvidelser og etablering av møteplasser må vurderes. I arealbruksplanene er det derfor markert inngrepsgrenser langs veiene for å ta hensyn til nødvendig veiltak for anleggsperioden. Dette inkluderer også muligheten for å etablere midlertidig vei/fylling for kryssing av Litldalselva like nedstrøms eksisterende inntak ved Holbudammen.

Anleggsveien mellom Aursjøvegen og Reinsvasselva er planlagt utbedret i 2025/2026 i forbindelse med rehabilitering av dam Reinsvatn.

Massedeponi Holbuvatnet

Figur 15. Nytt varig deponi i Holbuvatnet med varig omlegging av Aursjøvegen ut på deponiet markert med gul strek. Inngrepsgrenser markert med rød stiplet strek. Utsnitt fra arealbruksplan i vedlegg 3.

Figur 19. Visualisering av prinsipp-løsning for varig deponi i Holbuvatnet og ny varig omlegging av Aursjøvegen over deponiet, med Holbuvatnet på HRV og gjennomført tiltak for revegetering. Se vedlegg 8 for flere visualiseringer. Visualisering: Sweco.

Det skal deponeres 1 000 000 m³ med tunnelstein som vil dekke deler av østre del av Holbuvatnet og Aursjøvegen skal varig legges om på toppen av tunnelmassene.

Eikeli

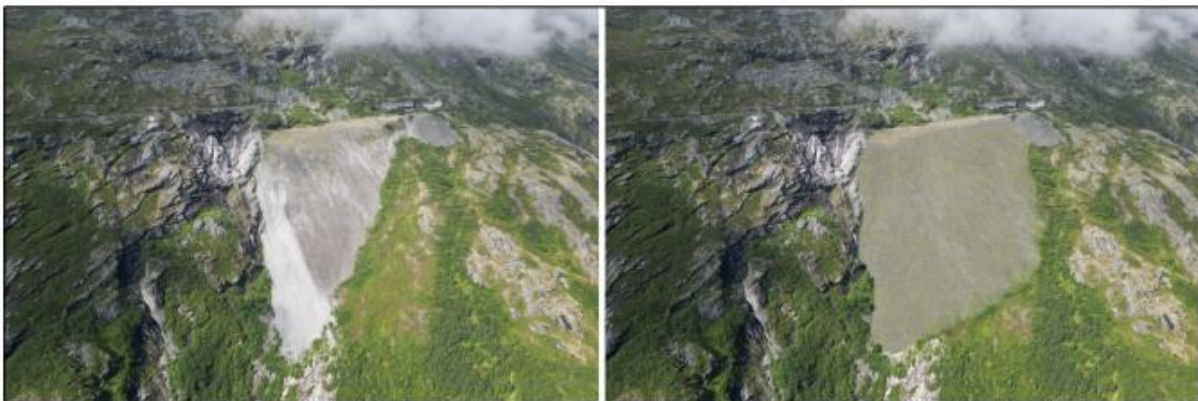
Her skal det deponeres 700 000 m³ med tunnelstein.

Figur 20. Til venstre: flyfoto av dagens situasjon på deponi Eikeli. Til høyre: visualisering av utvidelsen med tiltak for revegetering. Se vedlegg 8 for flere visualiseringer. Visualisering: Sweco.

Toppheis

Her skal det ut 100 000 m³ med tunnelstein.

Figur 21. Til venstre: flyfoto av dagens situasjon på deponi Toppheis. Til høyre: visualisering av utvidelsen med tiltak for revegetering. Se vedlegg 8 for flere visualiseringer. Visualisering: Sweco.

Gaudalen

Lages midlertidig vei (ca. 2 km) inn Gaudalen og det skal lages en lufttunnel som går inn til tunnelen til Aura kraftverk. Her skal det ut 100 000 m³ med tunnelstein som deponeres ved tunnelåpningen. Noe boreslam blir lagt i deponiet også.

Figur 18. Prinsipptrase for ny midlertidig vei (brun strek), samt plassering av varig massedeponi og tverrslag i Gaudalen. Eksisterende vei fra fv. 6134 (Øksendalsvegen) i Øksendalen mot inntaket til Seterkraft kraftverk markert med blå strek. Inngrepsgrenser markert med rød stippet strek. Utsnitt fra arealbruksplan i vedlegg 3.

Konsekvensutredning (KU) villrein

Statkraft mener:

«Fagutreder (red.: Sweco) vurderer at det ikke er forventet at bygging av Aura II kraftverk vil føre til betydelige større konsekvenser for villrein enn det som er tilfelle med den aktiviteten Statkraft har i området i dag. For å avbøte konsekvenser av eksisterende regulering og finansiere nødvendige utredninger, ble Statkraft i vilkårsrevisjonen for Aurareguleringen i 2021 pålagt å betale 10 mill. kr. til et villreinfond. Statkraft mener derfor det er begrenset med konsekvenser av permanente tiltak som det er behov for å avbøte i dette prosjektet.»

Konsekvenser av forstyrrelser av villrein i anleggsperioden er ikke vurdert i konsekvensutredningen. Statkraft vurderer selv at anleggsarbeidene vil kunne påvirke villrein negativt.

Avbøtende tiltak

Sweco har i sin KU foreslått følgende avbøtende tiltak:

- Rehabilitering av dam Reinsvatnet bør gjennomføres samtidig som bygging av Aura II kraftverk. Dette vil redusere samlet anleggsperiode i fjellområdene rundt magasinene fra maksimalt 8–9 år til 4–5 år. Tiltaket vil begrense permanent og midlertidig påvirkning anleggsperioden medfører på naturmangfold her.
- Gjennomføre minst mulig anleggsarbeid inne i og i umiddelbar nærhet av leveområdet til villrein under kalvingstiden, definert som fra mai til utgangen av juni.
- Terrengetilpasninger for å bedre trekkmulighetene for villrein nedstrøms Osbudammen.
- Fjerne flere tekniske inngrep.
- Ingen tiltak som direkte eller indirekte legger til rette for økt allmenn ferdsel inn i leveområdet for villrein.
- Legge periodiske vedlikeholdsaktiviteter og lignende som medfører støy eller forstyrrelser i leveområdet utenom de mest sårbare periodene for villrein.

Statkraft skriver videre:

Statkraft er positiv til å se på tilpasninger av anleggsarbeidene i kalvingstiden, og vil vurdere dette nærmere i detaljplan for miljø og landskap. Samtidig må slike tilpasninger vurderes opp mot konsekvensene dette får for anleggsgjennomføringen. Entreprenøren vil trolig være avhengig av å kunne benytte tverrslaget ved Reinsvasselve og deponiet i Holbuvatnet gjennom hele året for deler av anleggsperioden for å sikre en tilstrekkelig fremdrift. Omfattende tilpasninger kan gjøre at anleggsperioden blir lenger. Dette kan være negativt for villrein, fugl og annet vilt. Statkraft er positiv til å tilpasse vedlikeholdsaktiviteter i driftsfasen slik at de kommer minst mulig i konflikt med villrein.

Tiltaket medfører at Osbu kraftverk kan legges ned og rives. Dette vil føre til betydelig bedre isforhold på Holbuvatnet. Dette vil kunne gjøre det lettere for villrein å passere gjennom området. Nedleggningen av kraftverket vil også redusere Statkrafts aktivitet i området, noe som vil redusere menneskelig forstyrrelse av villrein og annet vilt, spesielt vinterstid når det er lite annen aktivitet i området.

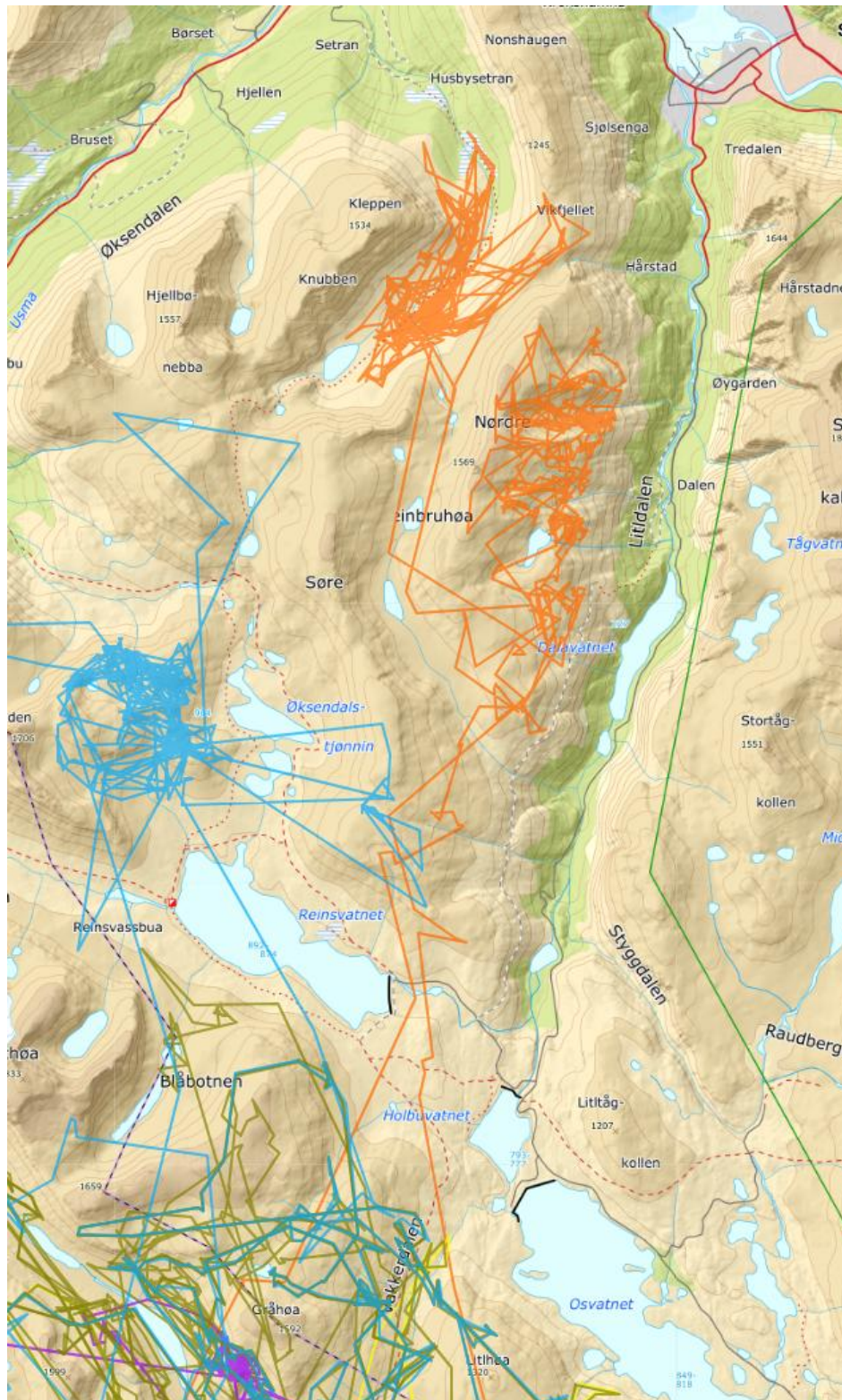
Statkraft har vurdert om ytterligere tekniske inngrep nedstrøms Osbudammen kan fjernes. Statkraft vil vurdere dette nærmere i forbindelse med søknad om dispensasjon fra Torbudalen biotopvernområde og vurdere innspill som eventuelt kommer i behandlingen av denne og i NVEs konsesjonsbehandling.

Statkraft planlegger ikke tiltak som direkte eller indirekte tilrettelegger for økt ferdsel inn i fjellet. Gjennom anleggsperioden vil Aursjøvegen holdes stengt for allmenn ferdsel med bom ved Dalen gård mellom første snøfall og til 1. juni slik praksisen er i dag, selv om veien i denne perioden brøytes for anleggstrafikk. For øvrige tiltak rundt reguleringen av ferdselen på anleggsveiene vises det til gjeldende konsesjon som setter vilkår om at disse skal være tilgjengelige for allmennheten.

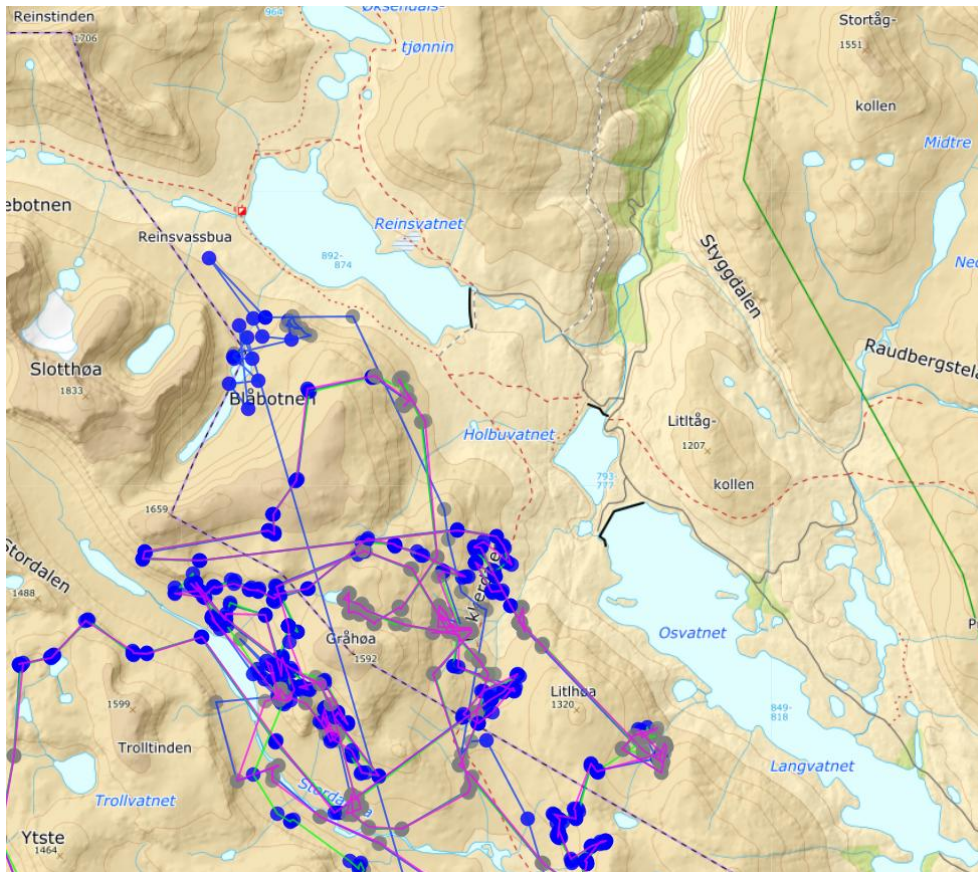
En tunnel (*red.: Aursjøvegen under Torbuhalsen*) er antatt å måtte ha en lengde på 1–2 km, og en grov vurdering indikere at et slikt tiltak kan ha en kostnad på 100–200 mill.kr. I tillegg kommer kostnader for restaurering av eksisterende vei. Etter Statkrafts vurdering kan dette tiltaket ha effekt for villrein, men kostnadene tatt i betraktning er det ikke aktuelt å gjennomføre.

Statkraft påpeker at det er lagt til grunn at opprustings- og utvidelse av eksisterende kraftproduksjon skal kunne gjennomføres og ha prioritet i arealforvaltningen jf. stortingsmelding for villrein og stortingsmelding for bærekraftig bruk og bevaring av natur.

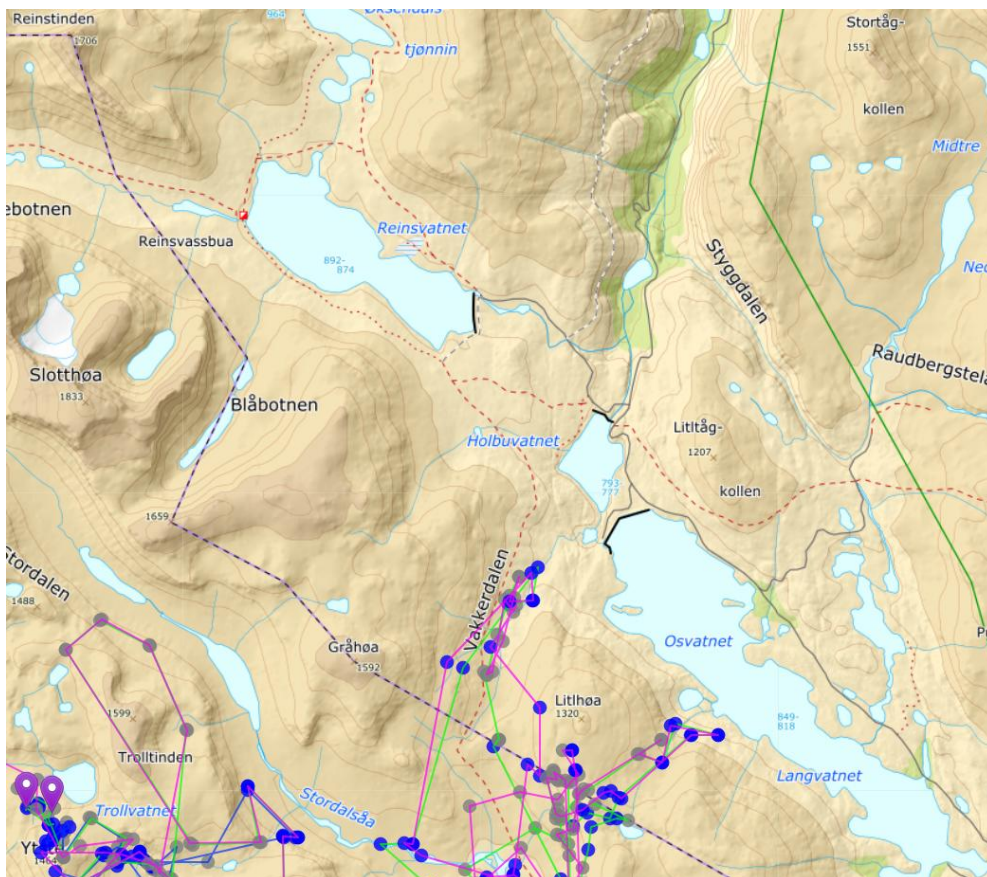
Villreinsens bruk av området

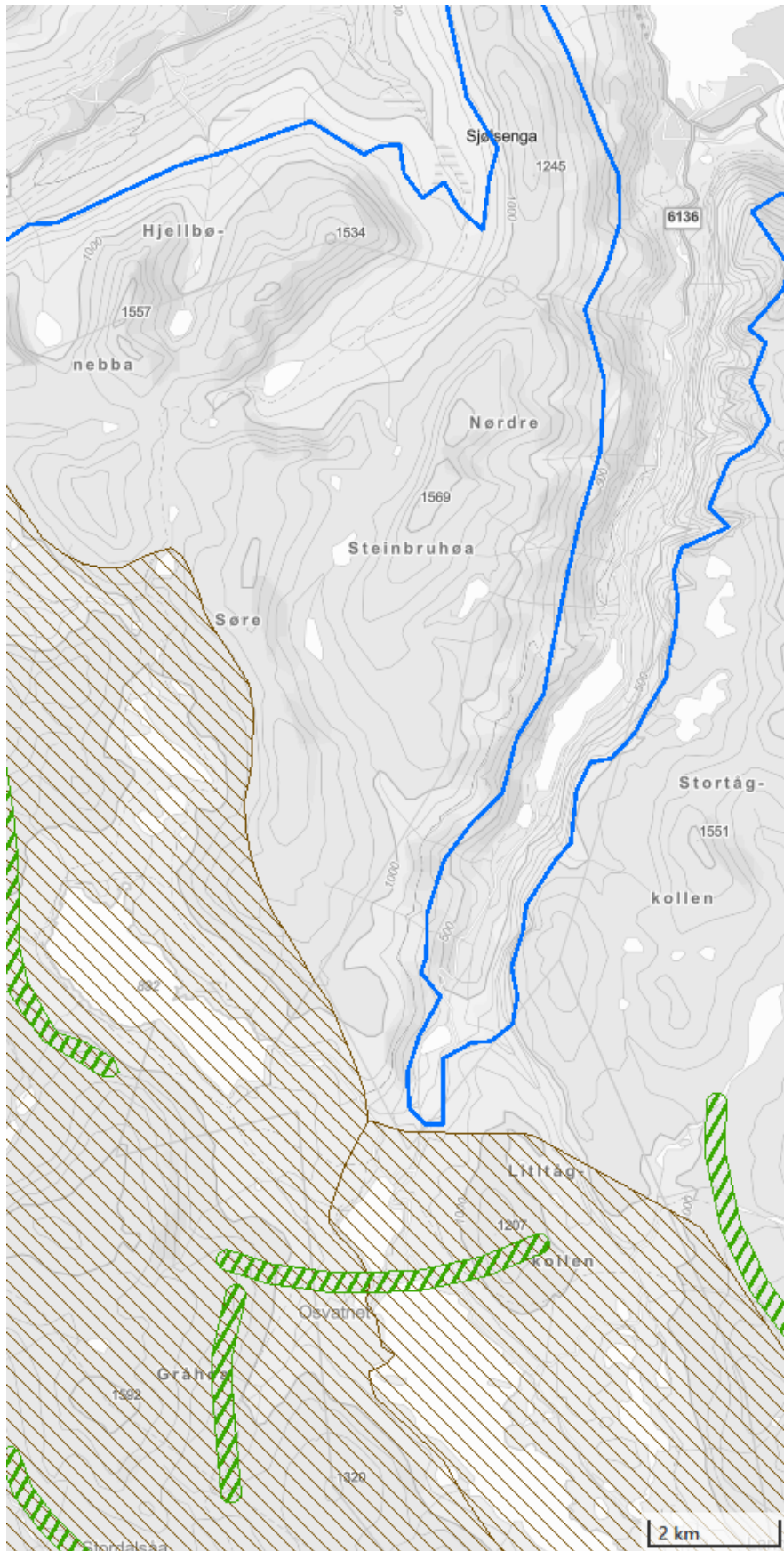
GPS-data fra 2024 og 2025 i det aktuelle tiltaksområdet. Aktivitet av simler i kalvingstid sør for Reinsvatnet og aktivitet av bukk nord for Reinsvatnet. NB! Dette er GPS-merket noen få simler og bukker, og derfor skal man være forsiktig med å generalisere noe om arealbruken ut ifra dette før en endelig rapport foreligger fra FoU-prosjektet som pågår. Det gir et øyeblikksbilde og angir en «minstebruk».

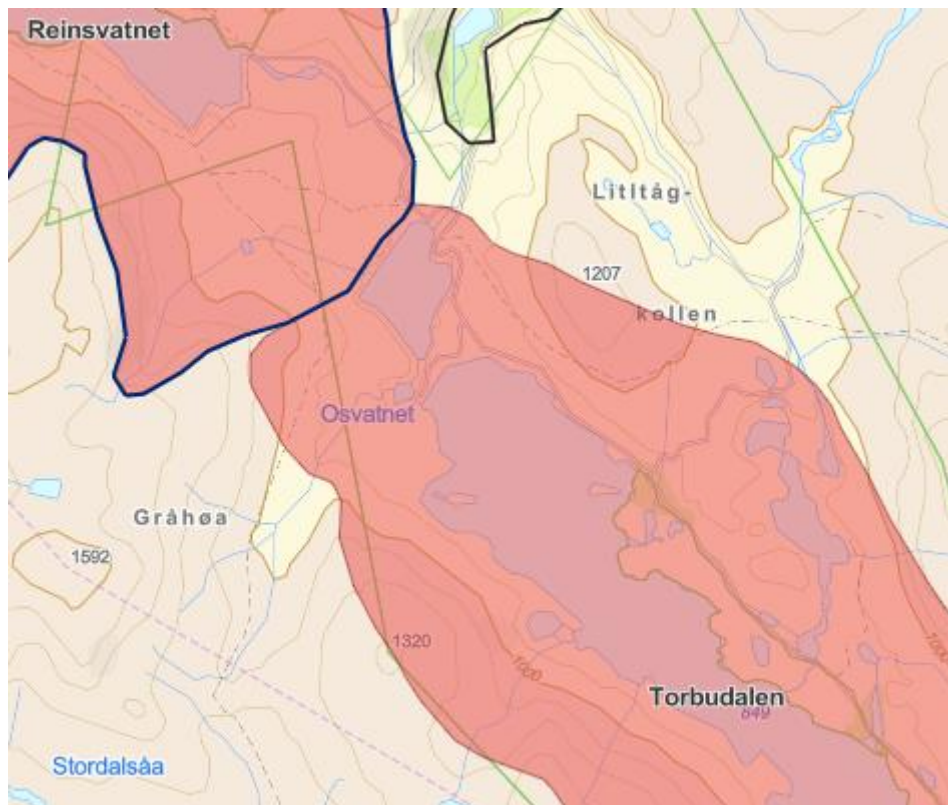
Registreringer av simler i april, mai og juni 2025.

Registreringer av simler i april, mai og juni 2024.

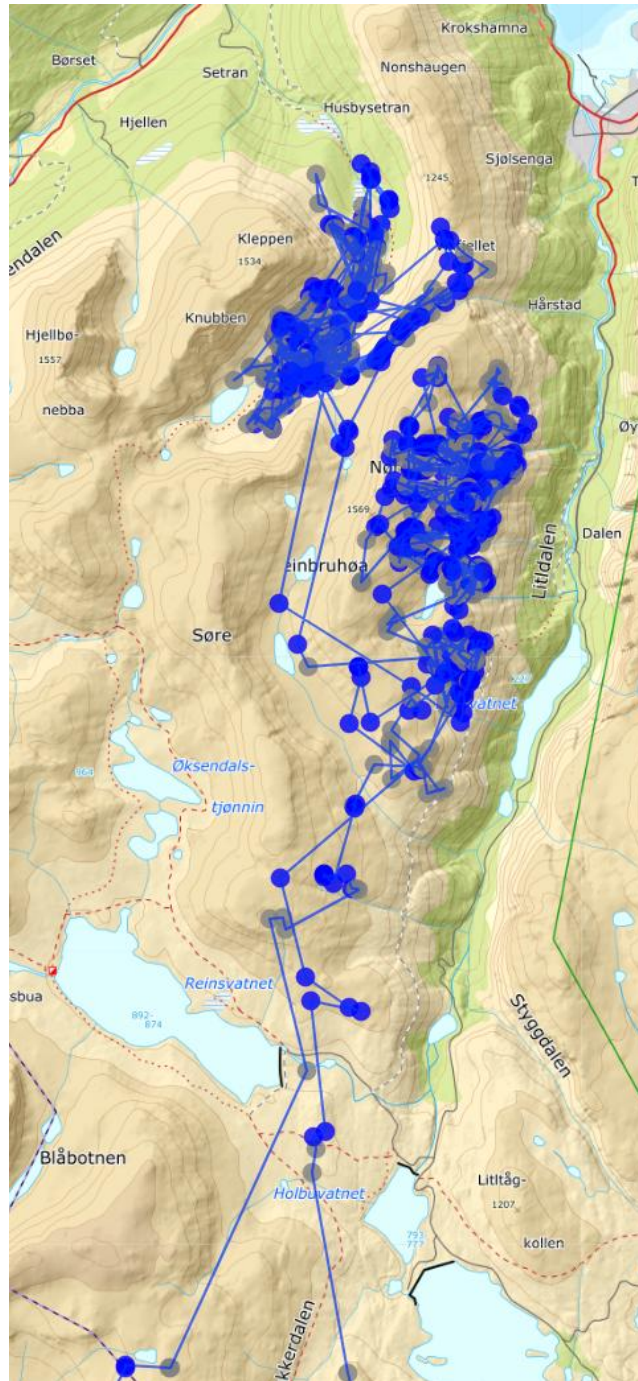

Kart over kalvingsområder (brun skravur) og trekkområder (grønn skravur) og der blå linje viser grensen til leveområdet.

Fokusområde SN12 – Torbudalen er et av de gamle trekkpassasjene mellom vest og øst.

SN12 – Torbudalen: Viktig og sårbart/ødelagt vandringsområde mellom øst- og vestområdet, som følge av neddemming, hytteutbygging, trafikk og ferdsel. Usikker på mengde trekk på 60-70-tallet. I dag går villreinen ned til dammen på Osvatnet og snur.

Kart over områdebruk av GPS-merket bukk mai-september 2025.

Det er viktige barmarksbeiter for bukk i store deler av prosjektområdet. Deriblant området i og rundt Gaudalen og over der tunnelen skal gå. Anleggsarbeidet skal foregå midt i trekkpassasjen til disse barmarksbeitene.

Vurdering

Stortingsmelding og prioritet

Vi viser Statkrafts påpekning om at stortingsmelding for villrein legge til grunn av tiltakene de skal gjennomføre skal kunne gjennomføres og ha prioritet i arealforvaltningen. Vi viser videre til at stortingsmeldingen om villrein åpner for at opprusting og utvidelse av eksisterende kraftanlegg i enkelte tilfeller kan vurderes annerledes enn etablering av helt nye anlegg. Vi vil samtidig understreke at denne åpningen er *betinget*, og forutsetter at hensynet til villrein ivaretas gjennom strenge vilkår, og at tiltaket ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser.

Stortingsmeldingen gir ikke grunnlag for å legge til grunn at opprusting og utvidelse av eksisterende kraftanlegg generelt skal ha prioritet i arealforvaltningen. I et villreinområde som Snøhetta, med dokumentert dårlig tilstand og vedtatt tiltaksplan med mål om forbedring, må også slike tiltak vurderes restriktivt og i lys av om de støtter eller motvirker måloppnåelsen for villreinområdet.

Statkraft sitt ansvar som statlig aktør

Villreinnemnda viser til vedtatt «*Tiltaksplan for Snøhetta villreinområde*» som er utarbeidet som oppfølging av kvalitetsnorm for villrein. Tiltaksplanen slår fast at Snøhetta villreinområde har dårlig tilstand, særlig når det gjelder funksjonelle trekkpassasjer, og at det er nødvendig med målrettede og samordnede tiltak for å stoppe negativ utvikling og bedre villreinens leveområder. Et sentralt premiss i planen er at videre forringelse ikke er forenlig med målsettingene, og at alle sektorer som påvirker området må bidra til forbedring.

Villreinnemnda legger til grunn at Statkraft, som et heleid statlig selskap, har et særlig ansvar for å følge opp statens egne mål og prioriteringer for villreinforvaltningen. Selv om tiltaksplanen ikke er juridisk bindende, representerer den et tydelig styringssignal om hvordan staten forventer at inngrep og aktiviteter i Snøhetta villreinområde skal håndteres. Når staten selv, gjennom Statkraft, planlegger nye inngrep i et område med dokumentert dårlig tilstand, må dette vurderes i lys av statens samlede ansvar for å bedre situasjonen for villreinen.

Tiltaksplanen peker på at fragmentering som følge av infrastruktur og tekniske inngrep er en hovedårsak til dagens utfordringer i Snøhetta, og at gjenoppretting og styrking av funksjonelle trekkpassasjer er blant de viktigste tiltakene for å oppnå bedre tilstand. Villreinnemnda mener derfor at nye kraftutbygginger i området ikke kan vurderes isolert ut fra prosjektets direkte påvirkning alene, men må ses opp mot om tiltaket bidrar til eller motvirker måloppnåelsen i tiltaksplanen.

På denne bakgrunn mener villreinnemnda at Statkraft ikke bare har et ansvar for å begrense skade gjennom prosjektspesifikke avbøtende tiltak, men også et ansvar for å

bidra aktivt til tiltak som støtter opp under tiltaksplanens mål. Dette kan innebære økonomiske bidrag til tiltak som forbedrer funksjonelle trekkpassasjer, reduserer barriereeffekter og bidrar til redusert samlet belastning i Snøhetta villreinområde.

Villreinnemnda legger til grunn at det i denne saken er rimelig å stille strengere forventninger til Statkraft enn til private tiltakshavere, nettopp fordi selskapet er heleid av staten og fordi prosjektet berører et villreinområde der staten selv har fastsatt klare mål om forbedring. Vi mener derfor at et eventuelt konsesjonsvedtak bør reflektere dette særskilte ansvaret, og at Statkrafts bidrag til villreinrettede tiltak må være av en slik karakter og størrelse at det gir reell effekt i tråd med tiltaksplanen for Snøhetta.

Tiltakene som skal gjøres

Osbu kraftverk

Tiltaket innebærer nedleggelse av driften i Aura kraftverk og Osbu kraftverk.

Nytt inntak i Osbumagasinet

Villrein bruker området ned til dammen i dag. Ekstra argument for å fjerne alt av bygg nedstrøms Osbu og lage terskel eller overgang.

Holbu pumpe

Ny pumpestasjon som legges i fjellhall.

Reinvasselva

Hentes 1 000 000 m³ med tunnelstein som skal til deponi Holbuvatnet.

Massedeponi Holbuvatnet

1 000 000 m³ med tunnelstein som skal til deponi Holbuvatnet.

Eikeli

Her skal det deponeres 700 000 m³ med tunnelstein.

Toppheis

Her skal det ut 100 000 m³ med tunnelstein.

Gaudalen

Lages midlertidig vei inn og slå på en luftetunnel som går inn til tunnelen til Aura kraftverk. Her skal det ut 100 000 m³ med tunnelstein som deponeres ved tunnelåpningen. Det er kun nevnt i høringen at det ble vurdert andre alternativer. Avveiningene som ble utført er ikke skissert og redegjort for. På folkemøte på Sunndal kulturhus den 27.11.2025 ble det stilt konkret spørsmål til Statkraft om alternative løsninger til luftetunnelen i Gaudalen. Det ble oppgitt at det ble vurdert to andre alternativer, men at disse ble forkastet av økonomiske årsaker og forlenget anleggsperiode.

Konsekvensutredning (KU) villrein

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget

Det foreligger et relativt godt generelt kunnskapsgrunnlag om villreinens arealbruk i Snøhetta, herunder GPS-data ¹, fagrapporter og grunnlaget for tiltaksplanen. Samtidig viser tiltaksplanen at det fortsatt er betydelig usikkerhet knyttet til funksjonelle trekkpassasjer og villreinens faktiske bruk av disse i et sterkt fragmentert landskap. Vi legger til grunn at denne usikkerheten ikke reduserer betydningen av trekk som økologisk funksjon, men snarere understreker behovet for en restriktiv tilnærming. Kunnskapsgrunnlaget må derfor vurderes i lys av at Snøhetta er klassifisert med dårlig tilstand, og at målet er forbedring, ikke videre belastning.

I et rødt villreinområde er ikke tilstrekkelig å vise til at kunnskapen er «god nok». Det skal under § 8 gjøres en vurdering av hvilken betydning kunnskapshullene har. Det skal gjøres en reell vurdering av kunnskapsgrunnlaget.

§ 9 – Føre-var-prinsippet

Sweco omtaler en viss usikkerhet, men at det får begrenset konsekvens for konklusjonen. Vi mener at denne usikkerheten det er en svakhet i vurderingen til Sweco. Når tilstanden i villreinområde allerede er dårlig, trekk vest-øst er identifisert som en kritisk flaskehals og tiltaket gir ny belastning, burde usikkerhet gitt en strengere konsekvensvurdering og ikke en modererende effekt. Føre-var-prinsippet er anerkjent, men ikke anvendt.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning

Det bør legges stor vekt på § 10 om samlet belastning. Tiltaksplanen dokumenterer at Snøhetta villreinområde er sterkt påvirket av tidligere inngrep, særlig infrastruktur knyttet til kraftutbygging og ferdsel. I et område med dokumentert dårlig tilstand kan ikke nye inngrep vurderes isolert. Selv tiltak med begrenset arealbeslag kan bidra til ytterligere fragmentering og redusert funksjonalitet i økosystemet. Prosjektet må vurderes opp mot om det bidrar til å redusere, opprettholde eller øke den samlede belastningen, og at tillatelse forutsetter tiltak som samlet sett bidrar i retning av forbedring, i tråd med tiltaksplanens mål. Det mangler vurdering av terskelverdier og om ytterligere belastning er forenlig med mål om forbedring. I villreinområder med rød tilstand bør § 10 tolkes restriktivt.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse

Vi viser til at § 11 fastslår at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. I denne saken er Statkraft et heleid statlig selskap, og tiltaket berører et område der staten selv har identifisert behov for omfattende forbedringstiltak. Vi mener derfor at § 11 ikke kan forstås snevert som kun krav til minimale avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet. Bestemmelsen tilsier at Statkraft må bidra økonomisk til tiltak som

¹ Ufullstendige GPS-data. Kun simler fra forrige prosjekt og noen få bukker i dagens FoU-prosjekt.

faktisk reduserer miljøforringelsen og støtter opp under tiltaksplanens mål, herunder gjennom bidrag til restaurering og styrking av funksjonelle trekkpassasjer.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det legges til grunn at § 12 innebærer en plikt til å velge løsninger som gir minst mulig samlet belastning på naturmangfoldet. I et villreinområde med dårlig tilstand innebærer dette ikke bare valg av skånsomme anleggs- og driftsmetoder, men også en vurdering av alternative løsninger og tilleggstiltak som kan bidra positivt til villreinens situasjon. Vi mener at § 12 i denne saken må forstås slik at Statkraft forventes å bruke tilgjengelige virkemidler, også økonomiske, for å støtte tiltak som forbedrer villreinens leveområder og trekk, i tråd med tiltaksplanen.

Avbøtende tiltak

Fagutreder har foreslått følgende tiltak for å redusere tiltakets konsekvenser for villrein:

- Rehabilitering av dam Reinsvatnet bør gjennomføres samtidig som bygging av Aura II kraftverk. Dette vil redusere samlet anleggsperiode i fjellområdene rundt magasinene fra maksimalt 8–9 år til 4–5 år. Tiltaket vil begrense permanent og midlertidig påvirkning anleggsperioden medfører på naturmangfold her.
- Gjennomføre minst mulig anleggsarbeid inne i og i umiddelbar nærhet av leveområdet til villrein under kalvingstiden, definert som fra mai til utgangen av juni.
- Terrengtilpasninger for å bedre trekkmulighetene for villrein nedstrøms Osbudammen.
- Fjerne flere tekniske inngrep.
- Ingen tiltak som direkte eller indirekte legger til rette for økt allmenn ferdsel inn i leveområdet for villrein.
- Legge periodiske vedlikeholdsaktiviteter og lignende som medfører støy eller forstyrrelser i leveområdet utenom de mest sårbare periodene for villrein.

Økonomi

Fagutreder vurderer at det ikke er forventet at bygging av Aura II kraftverk vil føre til betydelige større konsekvenser for villrein enn det som er tilfelle med den aktiviteten Statkraft har i området i dag. For å avbøte konsekvenser av eksisterende regulering og finansiere nødvendige utredninger, ble Statkraft i vilkårsrevisjonen for Aurareguleringen i 2021 pålagt å betale 10 mill. kr. til et villreinfond. Statkraft mener derfor det er begrenset med konsekvenser av permanente tiltak som det er behov for å avbøte i dette prosjektet.

Vi viser til naturmangfoldloven §§ 9–12, kvalitetsnorm for villrein og til at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet for leveområde og funksjonelle trekk. Vi legger til grunn at dette innebærer lav tåleevne for ytterligere belastning, og at nye inngrep må vurderes særlig restriktivt.

I et villreinområde med dokumenterte utfordringer knyttet til fragmentering og svekkede trekk mener nemnda at generelle avbøtende tiltak i anleggs- og driftsfasen ikke er

tilstrekkelig for å sikre at tiltaket samlet sett er forenlig med naturmangfoldlovens krav. Det er behov for langsiktige og målrettede tiltak som bidrar til å redusere samlet belastning og forbedre villreinens funksjonelle leveområder. Tiltakene kommer i tillegg til gamle vassdragssynder i samme område og effektene kan bli kumulative.

Vi mener derfor at Statkraft bør pålegges å bidra økonomisk til avbøtende og kompensierende tiltak for villrein, enten gjennom direkte finansiering av konkrete tiltak eller gjennom innbetaling til et villreinfond. Slike midler bør øremerkes tiltak som kan styrke funksjonelle trekkpassasjer, redusere barriereeffekter og bidra til oppfølging av kvalitetsnormen for villrein i Snøhetta.

Basert på prosjektets samlede investeringskostnad og inngrepenes omfang vurderer nemnda at et slikt økonomisk bidrag bør stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse, og at bidraget bør ligge i størrelsesorden minimum 1 % av prosjektets investeringskostnad (6 milliarder kroner), tilsvarende om lag 60 millioner kroner. Det legges til grunn at dette er nødvendig for å sikre at prosjektet samlet sett ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Det vil også gi handlingsrom til å faktisk forbedre tilstanden til villreinområdet ved å restaurere trekkpassasjer.

Forholdet til tiltaksplanen

Statkraft er heleid av den norske staten. De bør derfor kjenne sin besøkelsestid ved å gjøre de tiltak de kan. Vi viser også til brev fra Klima- og miljødepartementet fra 09. januar 2026 til blant annet Energidepartementet og NVE hvor de peker på deres sektoransvar for å starte opp arbeidet med å iverksette og gjennomføre tiltak fra tiltaksplanen. Dvs. at NVE har et spesielt ansvar i sin vurdering av søknaden fra Statkraft.

Forslag til vedtak

Et viktig bakteppe er utbyggingen av Auravassdraget med tilhørende veier og infrastruktur som har hatt store konsekvenser for villreinens arealbruk og trekk i Snøhetta villreinområde. Reguleringen av Auravassdraget beslagla 19 800 dekar med beiteland og de viktige trekkorridorene mellom sjøene forsvant. Infrastruktur, anleggsveiene og ferdsel langs disse, ga nye utfordringer som har vanskeliggjort trekk på de få, resterende trekkområdene mellom Snøhetta vest og øst. Det har ført til at villreinen i Snøhetta har blitt delt i to delbestander med ingen til lite utveksling mellom områdene. Utfordringene med Aurareguleringen er omtalt som negativ for villrein tilbake til 1949 og ledet til at grunneiere gikk til søksmål fordi det var skader på villreintrekk og jakt. Grunneierne vant ikke fram på 50-tallet med datidens kunnskap. Over 70 år senere diskuterer vi de samme utfordringene som er forårsaket av Aurareguleringen. Statkraft ble pålagt i 2023 å legge 10 millioner kroner i et villreinfond for den negative påvirkningen reguleringen har ført til. Nemnda mener at det er en altfor liten sum for den skaden oppdemningen førte til på beite- og trekkområder i Snøhetta villreinområde.

Videre deler vi mulighetene for å trekke mellom vest og øst i to, nord for Aursjøen og sør for Aursjøen. Det er i disse områdene få, reelle muligheter for et naturlig trekk. Dette har fått et stort fokus i tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde. Det må derfor så langt som mulig unngås en ytterligere reduksjon av trekkmuligheter mellom Snøhetta vest og øst. Det er et ansvar å sikre at prosjektet ikke forverrer situasjonen, men heller bidrar til forbedring. Ved å restaurere trekkområder nå, kan vi legge grunnlaget for en mer sammenhengende og robust villreinbestand.

Forholdet til stortingsmelding om villrein

Villreinnemnda registrerer at Statkraft legger til grunn at opprusting og utvidelse av eksisterende kraftproduksjon «skal kunne gjennomføres og ha prioritet i arealforvaltningen» med henvisning til stortingsmeldingen om villrein. Nemnda vil presisere at stortingsmeldingen ikke gir grunnlag for en slik generell prioritering.

Stortingsmeldingen åpner for at terskelen for opprusting og utvidelse av eksisterende kraftanlegg i enkelte tilfeller kan være lavere enn for etablering av helt nye anlegg. Denne åpningen er imidlertid klart *betinget* av at hensynet til villrein ivaretas gjennom strenge vilkår, og at tiltaket ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Meldingen gir ikke opprusting og utvidelse en automatisk eller overordnet prioritet i arealforvaltningen.

I et villreinområde som Snøhetta, som etter kvalitetsnormen er klassifisert med dårlig tilstand og som er omfattet av vedtatt tiltaksplan med mål om forbedring, må også opprusting av eksisterende kraftanlegg vurderes restriktivt. Villreinnemnda legger til grunn at stortingsmeldingen forutsetter at slike tiltak bare kan tillates dersom de er forenlige med målsettingene om å stanse negativ utvikling og bedre villreinens funksjonelle leveområder.

Konsekvensutredning

Villreinnemnda viser til konsekvensutredningen for villrein knyttet til opprusting og utvidelse av Aura kraftverk. Nemnda mener utredningen har et godt generelt kunnskapsgrunnlag og gir en ryddig beskrivelse av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde.

Samtidig vurderer nemnda at utredningen i for liten grad analyserer tiltakets betydning for funksjonelle trekkpassasjer, sett i lys av at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet (rødt lys) for leveområde og trekk etter kvalitetsnorm for villrein.

Utredningen omtaler kjente trekk og trekkområder, men vurderingene fremstår i hovedsak lokale og statiske, og fanger i begrenset grad opp kumulative effekter og langsiktige konsekvenser for allerede svekkede vest-øst trekk. Konsekvensgraden «noe negativ» harmonerer dårlig med at utgangspunktet er et villreinområde i dårlig tilstand og tålegrensen allerede er nådd.

Etter nemndas vurdering kan nye eller utvidede inngrep i randsoner og trange passasjer i et allerede fragmentert villreinområde få større konsekvenser enn det som kommer til uttrykk i konsekvensutredningen. Nemnda mener derfor at tiltakets påvirkning på trekkveier og samlet belastning er undervurdert, og at føre-var-prinsippet bør tillegges større vekt.

Delområde NATM 22 V1 i utredningen er et kalvings- og oppvekstområde for villreinen i Snøhetta vest vurdert til å få Middels konsekvens (nedre). Delbestanden i Snøhetta vest sliter, av flere sammensatte årsaker. Bestanden er langt under bestandsmålet og forvaltningen sliter med å øke denne nevneverdige selv med jaktfredningstiltak. Tiltak og forstyrrelser som kan innvirke litt negativt på en bestand kan innvirke betydelig mer på en bestand i dårlig forfatning slik den i vest er. Det vil si tiltak som hindrer trekkpassasjer mellom beitemarker, forstyrrelser i kalvingsområder og annen aktivitet som hindrer trekk- og beitetid er svært uheldig. I dette området blir det aktivitet over flere år, og i verste fall 9-10 år om man ikke får samordning dam Reinsvatn. Det er en grunn til at de trekker der de gjør, beiter der de gjør og kalver der de gjør. Det er fordi det er mest optimalt ut ifra forholdene på den tiden.

Et tilleggsmoment som ikke tas opp i fagutredningen eller søknaden ellers er hvor midlertidig påvirkninger faktisk er. Villreinen har gjort seg opp erfaringer om hvilke områder den kan ferdes i. Om den da midlertidig holdes utenfor et område på grunn av anleggsaktivitet og annen ferdsel så kan denne erfaringen forsvinne. Etter snøskredet i vest i 2006 døde det en hel flokk som benyttet fjellområdet Svarthø. Da tok det 10-15 år før villrein tok i bruk det fjellområdet igjen. Vi kan ikke sette to streker under svaret, men det er naturlig å tenke at de som kjente til området døde i skredet.

Statkraft sin vurdering av fagutredningen for villrein

Statkrafts vurdering av fagutredningen er at de største konsekvensene for villrein er knyttet til forstyrrelser i anleggsperioden, og at de varige konsekvensene er begrenset. Villreinnemnda ser at Statkraft forsøker å nedtone konsekvensgraden for villrein ved å vise til at «stor negativ konsekvens» følger av metodikk knyttet til inngrep i Torbudalen biotopvernområde². Nemnda vil understreke at dette ikke er en metodisk formalitet, men et uttrykk for områdets høye verdi og lave tåleevne for nye inngrep. At området allerede er påvirket av tidligere kraftutbygging, kan ikke brukes som argument for ytterligere inngrep, men tilsier tvert imot en mer restriktiv vurdering. Det er i konflikt med kvalitetsnorm for villrein, tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde og § 10 i naturmangfoldloven. De kumulative effektene er svakt vurdert etter villreinnemndas mening. Nemnda mener derfor at Statkrafts konklusjon om «noe negativ konsekvens»

² Formålet med opprettelsen av Torbudalen biotopvernområde er å sikre viktige trekkområder og binde sammen beite- og kalvingsområdene for villreinen i Snøhettastammen.

samlet sett undervurderer tiltakets betydning for villreinens trekk og langsiktige bruk av leveområdene.

Nedleggelse av Osbu kraftverk er ikke automatisk kompenserende for andre tiltak. Tiltakshaver forutsetter at færre forstyrrelser betyr en positiv nettoeffekt. Det er vurdert om nye inngrep i området oppveier denne gevinsten og man vet ikke om det faktisk forbedrer funksjonelle trekk. Det er også usikkerhet om alle bygningen nedstrøms Osbu skal fjernes eller om det bare gjelder kraftverket. Det hjelper lite om man fjerner kraftverket, men lar lager og «velferdshytte» med tilhørende vei bestå.

Vurdering av §§ 8-12

Villreinnemnda vil understreke at vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8–12 er et ansvar som ligger til NVE i denne saken. Statkraft sine §§ 8–12-vurderinger er gjennomført av tiltakshaver med egeninteresse. Tiltakshavers redegjørelse kan inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget, men kan ikke erstatte NVEs selvstendige vurdering av prinsippene. Dette gjelder særlig i et villreinområde med dokumentert dårlig tilstand, hvor føre-var-prinsippet og vurdering av samlet belastning må tillegges stor vekt.

I et rødt villreinområde er ikke tilstrekkelig å vise til at kunnskapen er «god nok». Det skal under § 8 gjøres en vurdering av hvilken betydning kunnskapshullene har. Det skal gjøres en reell vurdering av kunnskapsgrunnlaget.

§ 9 – Føre-var-prinsippet

Sweco omtaler en viss usikkerhet, men at det får begrenset konsekvens for konklusjonen. Villreinnemnda mener at denne usikkerheten det er en svakhet i vurderingen til Sweco. Når tilstanden i villreinområde allerede er dårlig, trekk vest-øst er identifisert som en kritisk flaskehals og tiltaket gir ny belastning, burde usikkerhet gitt en strengere konsekvensvurdering og ikke en modererende effekt. Føre-var-prinsippet er anerkjent, men ikke anvendt.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning

Det bør legges stor vekt på § 10 om samlet belastning. Tiltaksplanen dokumenterer at Snøhetta villreinområde er sterkt påvirket av tidligere inngrep, særlig infrastruktur knyttet til kraftutbygging og ferdsel. I et område med dokumentert dårlig tilstand kan ikke nye inngrep vurderes isolert. Selv tiltak med begrenset arealbeslag kan bidra til ytterligere fragmentering og redusert funksjonalitet i økosystemet. Prosjektet må vurderes opp mot om det bidrar til å redusere, opprettholde eller øke den samlede belastningen, og at tillatelse forutsetter tiltak som samlet sett bidrar i retning av forbedring, i tråd med tiltaksplanens mål. Det mangler vurdering av terskelverdier og om ytterligere belastning er forenlig med mål om forbedring. I villreinområder med rød tilstand bør § 10 tolkes restriktivt.

§11 – Kostnadene ved miljøforringelse

Villreinnemnda viser til at § 11 fastslår at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. I denne saken er Statkraft et heleid statlig selskap, og tiltaket berører et område der staten selv har identifisert behov for omfattende forbedringstiltak. Vi mener derfor at § 11 ikke kan forstås snevert som kun krav til minimale avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet. Bestemmelsen tilsier at Statkraft må bidra økonomisk til tiltak som faktisk reduserer miljøforringelsen og støtter opp under tiltaksplanens mål, herunder gjennom bidrag til restaurering og styrking av funksjonelle trekkpassasjer.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det legges til grunn at § 12 innebærer en plikt til å velge løsninger som gir minst mulig samlet belastning på naturmangfoldet. I et villreinområde med dårlig tilstand innebærer dette ikke bare valg av skånsomme anleggs- og driftsmetoder, men også en vurdering av alternative løsninger og tilleggstiltak som kan bidra positivt til villreinens situasjon. Villreinnemnda mener at § 12 i denne saken må forstås slik at Statkraft forventes å bruke tilgjengelige virkemidler, også økonomiske, for å støtte tiltak som forbedrer villreinens leveområder og trekk, i tråd med tiltaksplanen.

Avbøtende tiltak

Samordning av anleggsarbeid

Det beste avbøtende tiltaket som ikke restaurerer et villreintrekk, er å samordne anleggsarbeidet for Aura II kraftverk og dam Reinsvatn. Vi viser til brev fra Statkraft datert 20.11.2025 og 15.12.2025, der Statkraft mener at pålagte utbedringer av dam Reinsvatn kan utsettes for å samordne anleggsperioden med byggingen av nytt Aura II kraftverk. De ber derfor NVE om å vurdere om fremdriftsplanen for damrehabiliteringen kan endres slik at prosjektene kan samordnes. Samtidig redegjør de for at dammen er generelt i god stand og har et høyt sikkerhetsnivå. NVE har et sektoransvar og med god koordinering i denne saken så tas det hensyn på villreinens premisser. Villreinnemnda tilrår på det sterkeste at NVE utsetter pålagte utbedringer på dam Reinsvatn slik at arbeidet kan samordnes med Aura II.

Terskel nedstrøms Osbu

Villreinnemnda at det må settes vilkår om å gjøre terrengtilpasninger nedstrøms Osbudammen for å forsøke å reetablere det gamle villreintrekket i området. Da skal tas ut enorme mengder masser i prosjektet og 1 000 000 m³ skal legges i østsiden av Holbuvatnet. Her kan noe av disse massene benyttes til å legge til rette for en terskel i Holbuvatnet. For å øke sannsynligheten for bruken av området så må også en del infrastruktur i området fjernes.

Fjerne tekniske inngrep

Osbu kraftverk skal legges ned og rives. Dette støtter villreinnemnda og for at dette skal fungere som et avbøtende tiltak så må de andre bygningene i samme område også rives.

Det er ikke sikkert at dette tiltaket vil fungere avbøtende om ikke lager og hytte (oppholdssted) også rives. Da vil det fortsatt være aktivitet i samme område. Derimot vil man forsterke tiltaket ved å rive resten av bygningene. Nemnda ber derfor om at alle bygningene nedstrøms Osbu rives og at området tilbakeføres.

Nemnda stiller også spørsmål til Statkraft sin bruk av bygningen som står på østsiden av Osbudammen. Om den ikke er nødvendig for Statkraft sin aktivitet i området så ber om at denne også rives.

Det skal legges inn et nytt inntak i Osbumagasinet. Da må veien forlenges ved dammen og man får inngrep i et område hvor villreinen bruker i dag. Derfor er det ekstra viktig at alle bygningene fjernes nedstrøms Osbu og at det lages en terskel der.

En av internlinjene skal fjernes fra Osbu kraftverk. Dette er positivt. Samtidig så planlegger Statnett oppgradering av høyspentlinjene i området og det er derfor lurt at NVE tar med en bakkeføring av høyspent i dette området som et mulig tiltak.

Villreinnemnda mener at strømlinje/-r til dam Reinsvatn skal legges i eksisterende vei.

Anleggsarbeid i kalvingstid

Statkraft vil gjennomføre minst mulig arbeid inne i- og i umiddelbar nærhet av leveområdet under kalvingstiden, definert som fra mai til utgangen av juni. Her bør tiltaket skjerpes om man skal få best effekt. Villreinnemnda mener at det ikke skal foregå anleggsarbeid i kalvingstiden.

Restaureringstiltak

Statkraft har tidligere fått NINA til å utrede reetablering av villreintrekk over Aursjømagasinet i området Gåsbue (NINA rapport 266). Det er få reelle muligheter for villreinen å trekke mellom vest og øst. Det er Torbuhalsen nord for Aursjøen og Kvitmyrin sør for Aursjøen. Skal villreinområdet nå både gul og grønn tilstand i framtiden så må dette løses. Rotasjonstrekket er nok avhengig av flere enn én trekkpassasje pr. område. Statkraft er lite villig å gå ut av konsesjonsområdet for å gjøre avbøtende tiltak. Villreinnemnda mener at Statkraft bør se på avbøtende tiltak utover sitt prosjektområde om man ikke finner tilfredsstillende avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet.

Anleggsveier

For øvrige tiltak rundt reguleringen av ferdselen på anleggsveiene viser Statkraft til gjeldende konsesjon som setter vilkår om at disse skal være tilgjengelige for allmennheten. Disse vilkårene ble fastsatt før det framkom ny kunnskap og før tiltaksplan for Snøhetta villreinområde ble fastsatt. I dag reklameres Aursjøvegen som en turistvei og den ble langt på vei en god erstatting for Trollstigen når den var stengt i tidligere år. I sommermånedene juli-september var det registrert 5662 biler på veien. Det er en antatt underestimert da telleren ikke plukker opp motorsykler. Syklister og gående er ikke med i statistikken. Villreinnemnda ber med bakgrunn i dette at NVE tar konsesjonsvilkårene rundt bruken av anleggsveiene opp til ny vurdering.

Videre ber villreinnemnda om at møteplasser som opparbeides for å imøtekomme anleggstransport, tilbakeføres for å unngå villcamping. Villcamping er en kjent problemstilling langs anleggsveiene og er beskrevet i tiltak 36 i tiltaksplanen.

Massedeponi Holbuvatnet, Eikeli og Toppheis

Nemnda har ingen merknader til Eikeli og Toppheis. Nemnda ber om at deler av massen som skal deponeres ved Holbuvatnet brukes til å lage terskel nedstrøms Osbu.

Holbu pumpe og Reinvasseiva

Viktig at vinterbrøytet vei holdes stengt for allmennheten. Det kommer ikke frem om den pumpestasjonen vil gi støy som kan virke forstyrrende for villrein. Det må utredes.

Bekkeinntak og overføringer

Nemnda har ingen merknader.

Lufttunnel

Villreinnemnda mener at dagens løsning om å gjøre inngrep i et nytt, og uberørt område i Gaudalen som brukes av bukk i dag er en dårlig løsning. Det ble oppgitt at det ble vurdert to andre alternativer, men at disse ble forkastet av økonomiske årsaker og forlenget anleggsperiode. Disse alternativene får ikke nemnda anledning til å vurdere enn så lenge de ikke er en del av høringen.

Her bør det ses på alternative løsninger framfor å sette hull på nye områder med midlertidig vei og masseuttak. Området blir mer tilgjengelig selv om det tilbakeføres. Området brukes av bukk i dag og det er ønskelig at villreinen bruker mer av ytterdelene av leveområdet enn de gjør i dag, og ikke mindre som er en bekymring ved dette tiltaket.

Befaring

Villreinnemnda reagerer på at NVE planlegger befaring sommeren 2026, etter høringsrunden. Det er uheldig. Etter nemndas syn så vil det være momenter i en slik sak som best ville latt seg belyse ved å befare området først.

Økonomi som avbøtende tiltak

Fagutredet vurderer at det ikke er forventet at bygging av Aura II kraftverk vil føre til betydelige større konsekvenser for villrein enn det som er tilfelle med den aktiviteten Statkraft har i området i dag. For å avbøte konsekvenser av eksisterende regulering og finansiere nødvendige utredninger, ble Statkraft i vilkårsrevisjonen for Aurareguleringen i 2021 pålagt å betale 10 mill. kr. til et villreinfond. Statkraft mener derfor det er begrenset med konsekvenser av permanente tiltak som det er behov for å avbøte i dette prosjektet.

Villreinnemnda viser til naturmangfoldloven §§ 9–12, kvalitetsnorm for villrein og til at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet for leveområde og funksjonelle trekk. Nemnda legger til grunn at dette innebærer lav tåleevne for ytterligere belastning, og at nye inngrep må vurderes særlig restriktivt.

I et villreinområde med dokumenterte utfordringer knyttet til fragmentering og svekkede trekk mener nemnda at generelle avbøtende tiltak i anleggs- og driftsfasen ikke er tilstrekkelig for å sikre at tiltaket samlet sett er forenlig med naturmangfoldlovens krav. Det er behov for langsiktige og målrettede tiltak som bidrar til å redusere samlet belastning og forbedre villreinens funksjonelle leveområder. Tiltakene kommer i tillegg til gamle vassdragssynder i samme område og effektene kan bli kumulative.

Villreinnemnda mener derfor at Statkraft bør pålegges å bidra økonomisk til avbøtende og kompenserende tiltak for villrein, enten gjennom direkte finansiering av konkrete tiltak eller gjennom innbetaling til et villreinfond. Slike midler bør øremerkes tiltak som kan styrke funksjonelle trekkpassasjer, redusere barriereeffekter og bidra til oppfølging av kvalitetsnormen for villrein i Snøhetta.

Basert på prosjektets samlede investeringskostnad og inngrepenes omfang vurderer nemnda at et slikt økonomisk bidrag bør stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse, og at bidraget bør ligge i størrelsesorden minimum 1 % av prosjektets investeringskostnad (6 milliarder kroner), tilsvarende om lag 60 millioner kroner. Nemnda legger til grunn at dette er nødvendig for å sikre at prosjektet samlet sett ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Det vil også gi handlingsrom til å faktisk forbedre tilstanden til villreinområdet ved å restaurere trekkpassasjer.

Behandling i møte

Tilføye til Gaudalen. Om det lander på bruk av Gaudalen som alternativ for lufttunnel så bør erfaringene fra restaureringsarbeidet på Hjerkinns brukes.

Kalvingsområder sentralt. Hva med vinterbeiter?

Det som er viktigst er å løfte fram er at Statkraft har brukt dagens situasjon som 0-alternativ. Tilstanden er veldig dårlig fra før av. Må ta ansvar for samlet belastning.

Regulering av annen trafikk i anleggsperioden. Over 5000 biler bruker Aursjøvegen. Etterlyser generelt mer konkrete avbøtende tiltak. Det haster.

Økonomiske bidraget – holder ikke å vise til de 10 millionene. De er hovedårsaken til dagens tilstand og skadene tilsvarer mye mer. De kan ikke skyve dette foran seg til all tid. Burde fått pålegg om å ordne opp mest mulig. Hvem skal finansiere om ikke staten gjør det?

Er det utredet hvilke passasjer/terskler som er mest aktuelle? Et tema i arbeidet med faggrunnlag. Identifisert to mulige passasjer på nordsiden av Aursjøen.

Et villreinfond bør tilføres midler årlig. Skal man kun høste av rentene så vil man ikke nå langt.

Ble det presisert det med 0-alternativ? Kan presiseres mer.

Ikke tatt hensyn til hva som har skjedd før og hva som skjer etterpå. Det kommer nye år med anleggsarbeid når ny høyspent skal bygges i området. Statnett som gjør dette, men samme eier. Burde blitt søkt om samlet.

Forslag til vedtak og tilføyse behandlingen av saken - enstemmig.

Vedtak

Et viktig bakteppe er utbyggingen av Auravassdraget med tilhørende veier og infrastruktur som har hatt store konsekvenser for villreinens arealbruk og trekk i Snøhetta villreinområde. Reguleringen av Auravassdraget beslagla 19 800 dekar med beiteland og de viktige trekkorridorene mellom sjøene forsvant. Infrastruktur, anleggsveiene og ferdsel langs disse, ga nye utfordringer som har vanskeliggjort trekk på de få, resterende trekkområdene mellom Snøhetta vest og øst. Det har ført til at villreinen i Snøhetta har blitt delt i to delbestander med ingen til lite utveksling mellom områdene. Utfordringene med Aurareguleringen er omtalt som negativ for villrein tilbake til 1949 og ledet til at grunneiere gikk til søksmål fordi det var skader på villreintrekk og jakt. Grunneierne vant ikke fram på 50-tallet med datidens kunnskap. Over 70 år senere diskuterer vi de samme utfordringene som er forårsaket av Aurareguleringen. Statkraft ble pålagt i 2023 å legge 10 millioner kroner i et villreinfond for den negative påvirkningen reguleringen har ført til. Nemnda mener at det er en altfor liten sum for den skaden oppdemningen førte til på beite- og trekkområder i Snøhetta villreinområde.

Videre deler vi mulighetene for å trekke mellom vest og øst i to, nord for Aursjøen og sør for Aursjøen. Det er i disse områdene få, reelle muligheter for et naturlig trekk. Dette har fått et stort fokus i tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde. Det må derfor så langt som mulig unngås en ytterligere reduksjon av trekkmuligheter mellom Snøhetta vest og øst. Det er et ansvar å sikre at prosjektet ikke forverrer situasjonen, men heller bidrar til forbedring. Ved å restaurere trekkområder nå, kan vi legge grunnlaget for en mer sammenhengende og robust villreinbestand.

Forholdet til stortingsmelding om villrein

Villreinnemnda registrerer at Statkraft legger til grunn at opprusting og utvidelse av eksisterende kraftproduksjon «*skal kunne gjennomføres og ha prioritet i arealforvaltningen*» med henvisning til stortingsmeldingen om villrein. Nemnda vil presisere at stortingsmeldingen ikke gir grunnlag for en slik generell prioritering.

Stortingsmeldingen åpner for at terskelen for opprusting og utvidelse av eksisterende kraftanlegg i enkelte tilfeller kan være lavere enn for etablering av helt nye anlegg. Denne åpningen er imidlertid klart *betinget* av at hensynet til villrein ivaretas gjennom strenge vilkår, og at tiltaket ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Meldingen gir ikke opprusting og utvidelse en automatisk eller overordnet prioritet i arealforvaltningen.

I et villreinområde som Snøhetta, som etter kvalitetsnormen er klassifisert med dårlig tilstand og som er omfattet av vedtatt tiltaksplan med mål om forbedring, må også opprusting av eksisterende kraftanlegg vurderes restriktivt. Villreinnemnda legger til grunn at stortingsmeldingen forutsetter at slike tiltak bare kan tillates dersom de er forenlige med målsettingene om å stanse negativ utvikling og bedre villreinens funksjonelle leveområder.

Konsekvensutredning

Villreinnemnda viser til konsekvensutredningen for villrein knyttet til opprusting og utvidelse av Aura kraftverk. Nemnda mener utredningen har et godt generelt kunnskapsgrunnlag og gir en ryddig beskrivelse av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde.

Samtidig vurderer nemnda at utredningen i for liten grad analyserer tiltakets betydning for funksjonelle trekkpassasjer, sett i lys av at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet (rødt lys) for leveområde og trekk etter kvalitetsnorm for villrein.

Utredningen omtaler kjente trekk og trekkområder, men vurderingene fremstår i hovedsak lokale og statiske, og fanger i begrenset grad opp kumulative effekter og langsiktige konsekvenser for allerede svekkede vest-øst trekk. Konsekvensgraden «noe negativ» harmonerer dårlig med at utgangspunktet er et villreinområde i dårlig tilstand og tålegrensen allerede er nådd.

Etter nemndas vurdering kan nye eller utvidede inngrep i randsoner og trange passasjer i et allerede fragmentert villreinområde få større konsekvenser enn det som kommer til uttrykk i konsekvensutredningen. Nemnda mener derfor at tiltakets påvirkning på trekkveier og samlet belastning er undervurdert, og at føre-var-prinsippet bør tillegges større vekt. I utredningen er dagens situasjon brukt som 0-alternativ, til tross for at tilstanden allerede er svært dårlig på grunn av den tidligere reguleringen.

Utgangspunktet bidrar dermed til følgefeil i konsekvensutredningen. Riktig 0-alternativet må presiseres og vurderes i lys av samlet belastning.

Delområde NATM 22 V1 i utredningen er et kalvings- og oppvekstområde for villreinen i Snøhetta vest vurdert til å få Middels konsekvens (nedre). Delbestanden i Snøhetta vest sliter, av flere sammensatte årsaker. Bestanden er langt under bestandsmålet og forvaltningen sliter med å øke denne nevneverdige selv med jaktfredningstiltak. Tiltak og forstyrrelser som kan innvirke litt negativt på en bestand kan innvirke betydelig mer på en bestand i dårlig forfatning slik den i vest er. Det vil si tiltak som hindrer trekkpassasjer mellom beitemarker, forstyrrelser i kalvingsområder og annen aktivitet som hindrer trekk- og beitetid er svært uheldig. I dette området blir det aktivitet over flere år, og i verste fall 9-10 år om man ikke får samordning dam Reinsvatn. Det er en grunn til at de trekker der de gjør, beiter der de gjør og kalver der de gjør. Det er fordi det er mest optimalt ut ifra forholdene på den tiden.

Et tilleggsmoment som ikke tas opp i fagutredningen eller søknaden ellers er hvor midlertidig påvirkninger faktisk er. Villreinen har gjort seg opp erfaringer om hvilke områder den kan ferdes i. Om den da midlertidig holdes utenfor et område på grunn av anleggsaktivitet og annen ferdsel så kan denne erfaringen forsvinne. Etter snøskredet i vest i 2006 døde det en hel flokk som benyttet fjellområdet Svarthø. Da tok det 10-15 år før villrein tok i bruk det fjellområdet igjen. Vi kan ikke sette to streker under svaret, men det er naturlig å tenke at de som kjente til området døde i skredet.

Statkraft sin vurdering av fagutredningen for villrein

Statkrafts vurdering av fagutredningen er at de største konsekvensene for villrein er knyttet til forstyrrelser i anleggsperioden, og at de varige konsekvensene er begrenset. Villreinnemnda ser at Statkraft forsøker å nedtone konsekvensgraden for villrein ved å vise til at «stor negativ konsekvens» følger av metodikk knyttet til inngrep i Torbudalen biotopvernområde³. Nemnda vil understreke at dette ikke er en metodisk formalitet, men et uttrykk for områdets høye verdi og lave tåleevne for nye inngrep. At området allerede er påvirket av tidligere kraftutbygging, kan ikke brukes som argument for ytterligere inngrep, men tilsier tvert imot en mer restriktiv vurdering. Det er i konflikt med kvalitetsnorm for villrein, tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde og § 10 i naturmangfoldloven. De kumulative effektene er svakt vurdert etter villreinnemndas mening. Nemnda mener derfor at Statkrafts konklusjon om «noe negativ konsekvens» samlet sett undervurderer tiltakets betydning for villreinens trekk og langsiktige bruk av leveområdene.

Nedleggelse av Osbu kraftverk er ikke automatisk kompensierende for andre tiltak. Tiltakshaver forutsetter at færre forstyrrelser betyr en positiv nettoeffekt. Det er vurdert om nye inngrep i området oppveier denne gevinsten og man vet ikke om det faktisk forbedrer funksjonelle trekk. Det er også usikkerhet om alle bygningen nedstrøms Osbu skal fjernes eller om det bare gjelder kraftverket. Det hjelper lite om man fjerner kraftverket, men lar lager og «velferdshytte» med tilhørende vei bestå.

Vurdering av §§ 8-12

Villreinnemnda vil understreke at vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8–12 er et ansvar som ligger til NVE i denne saken. Statkraft sine §§ 8–12-vurderinger er gjennomført av tiltakshaver med egeninteresse. Tiltakshavers redegjørelse kan inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget, men kan ikke erstatte NVEs selvstendige vurdering av prinsippene. Dette gjelder særlig i et villreinområde med dokumentert dårlig tilstand, hvor føre-var-prinsippet og vurdering av samlet belastning må tillegges stor vekt.

³ Formålet med opprettelsen av Torbudalen biotopvernområde er å sikre viktige trekkområder og binde sammen beite- og kalvingsområdene for villreinen i Snøhettastammen.

I et rødt villreinområde er ikke tilstrekkelig å vise til at kunnskapen er «god nok». Det skal under § 8 gjøres en vurdering av hvilken betydning kunnskapshullene har. Det skal gjøres en reell vurdering av kunnskapsgrunlaget.

§ 9 – Føre-var-prinsippet

Sweco omtaler en viss usikkerhet, men at det får begrenset konsekvens for konklusjonen. Villreinnemnda mener at denne usikkerheten det er en svakhet i vurderingen til Sweco. Når tilstanden i villreinområde allerede er dårlig, trekk vest-øst er identifisert som en kritisk flaskehals og tiltaket gir ny belastning, burde usikkerhet gitt en strengere konsekvensvurdering og ikke en modererende effekt. Føre-var-prinsippet er anerkjent, men ikke anvendt.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning

Det bør legges stor vekt på § 10 om samlet belastning. Tiltaksplanen dokumenterer at Snøhetta villreinområde er sterkt påvirket av tidligere inngrep, særlig infrastruktur knyttet til kraftutbygging og ferdsel. I et område med dokumentert dårlig tilstand kan ikke nye inngrep vurderes isolert. Selv tiltak med begrenset arealbeslag kan bidra til ytterligere fragmentering og redusert funksjonalitet i økosystemet. Prosjektet må vurderes opp mot om det bidrar til å redusere, opprettholde eller øke den samlede belastningen, og at tillatelse forutsetter tiltak som samlet sett bidrar i retning av forbedring, i tråd med tiltaksplanens mål. Det mangler vurdering av terskelverdier og om ytterligere belastning er forenlig med mål om forbedring. I villreinområder med rød tilstand bør § 10 tolkes restriktivt.

Regulanten har mange ulike prosjekter i området og de kommer i forskjellige høringer, men nesten samtidig i tid. Dermed mister man oversikten over totalbelastningen. Nemnda er videre klar over at Statnett (annen aktør, men samme eier) må nødvendigvis oppgradere høyspentledning over det samme området snart. Det kommer sikkert i egen høring og kun med vurdering over det enkelte tiltaket. Den samlede belastningen totalt for alle tiltakene mister man. Nemnda mener at dette burde vært vurdert samlet og helhetlig.

Det pågår flere parallelle prosjekter i området, fremmet av Statkraft. Når tiltakene behandles i adskilte høringer og prosesser, svekkes oversikten over kumulative virkninger, og helheten blir utydelig. Nemnda er også kjent med at Statnett (annen aktør, men samme eier) planlegger oppgraderinger av høyspentnettet i det samme området. Noe som vil bli håndtert i en egen prosess, men som like fullt inngår i den samlede belastningen. Nemnda mener derfor at tiltakene/prosjektene må vurderes samlet og helhetlig, med en koordinert prosess som synliggjør totaleffektene av alle relevante prosjekter i området, inkludert pågående og planlagte tiltak.

§11 – Kostnadene ved miljøforringelse

Villreinnemnda viser til at § 11 fastslår at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. I denne saken er Statkraft et heleid statlig selskap, og tiltaket berører et område der staten selv har identifisert behov for omfattende forbedringstiltak. Vi mener derfor at § 11 ikke kan forstås snevert som kun krav til minimale avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet. Bestemmelsen tilsier at Statkraft må bidra økonomisk til tiltak som faktisk reduserer miljøforringelsen og støtter opp under tiltaksplanens mål, herunder gjennom bidrag til restaurering og styrking av funksjonelle trekkpassasjer.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det legges til grunn at § 12 innebærer en plikt til å velge løsninger som gir minst mulig samlet belastning på naturmangfoldet. I et villreinområde med dårlig tilstand innebærer dette ikke bare valg av skånsomme anleggs- og driftsmetoder, men også en vurdering av alternative løsninger og tilleggstiltak som kan bidra positivt til villreinens situasjon. Villreinnemnda mener at § 12 i denne saken må forstås slik at Statkraft forventes å bruke tilgjengelige virkemidler, også økonomiske, for å støtte tiltak som forbedrer villreinens leveområder og trekk, i tråd med tiltaksplanen.

Avbøtende tiltak

Som en generell kommentar så er villreinnemnda av den oppfatning at de avbøtende tiltakene i for liten grad er konkretisert.

Samordning av anleggsarbeid

Det beste avbøtende tiltaket som ikke restaurerer et villreintrekk, er å samordne anleggsarbeidet for Aura II kraftverk og dam Reinsvatn. Vi viser til brev fra Statkraft datert 20.11.2025 og 15.12.2025, der Statkraft mener at pålagte utbedringer av dam Reinsvatn kan utsettes for å samordne anleggsperioden med byggingen av nytt Aura II kraftverk. De ber derfor NVE om å vurdere om fremdriftsplanen for damrehabiliteringen kan endres slik at prosjektene kan samordnes. Samtidig redegjør de for at dammen er generelt i god stand og har et høyt sikkerhetsnivå. NVE har et sektoransvar og med god koordinering i denne saken så tas det hensyn på villreinens premisser. Villreinnemnda tilrår på det sterkeste at NVE utsetter pålagte utbedringer på dam Reinsvatn slik at arbeidet kan samordnes med Aura II.

Terskel nedstrøms Osbu

Villreinnemnda at det må settes vilkår om å gjøre terrengtilpasninger nedstrøms Osbudammen for å forsøke å reetablere det gamle villreintrekket i området. Da skal tas ut enorme mengder masser i prosjektet og 1 000 000 m³ skal legges i østsiden av Holbuvatnet. Her kan noe av disse massene benyttes til å legge til rette for en terskel i Holbuvatnet. For å øke sannsynligheten for bruken av området så må også en del infrastruktur i området fjernes.

Fjerne tekniske inngrep

Osbu kraftverk skal legges ned og rives. Dette støtter villreinnemnda og for at dette skal fungere som et avbøtende tiltak så må de andre bygningene i samme område også rives. Det er ikke sikkert at dette tiltaket vil fungere avbøtende om ikke lager og hytte (oppholdssted) også rives. Da vil det fortsatt være aktivitet i samme område. Derimot vil man forsterke tiltaket ved å rive resten av bygningene. Nemnda ber derfor om at alle bygningene nedstrøms Osbu rives og at området tilbakeføres.

Nemnda stiller også spørsmål til Statkraft sin bruk av bygningen som står på østsiden av Osbudammen. Om den ikke er nødvendig for Statkraft sin aktivitet i området så ber om at denne også rives.

Det skal legges inn et nytt inntak i Osbumagasinet. Da må veien forlenges ved dammen og man får inngrep i et område hvor villreinen bruker i dag. Derfor er det ekstra viktig at alle bygningene fjernes nedstrøms Osbu og at det lages en terskel der.

En av internlinjene skal fjernes fra Osbu kraftverk. Dette er positivt. Samtidig så planlegger Statnett oppgradering av høyspentlinjene i området og det er derfor lurt at NVE tar med en bakkeføring av høyspent i dette området som et mulig tiltak. Villreinnemnda mener at strømlinje/-r til dam Reinsvatn skal legges i eksisterende vei.

Anleggsarbeid i kalvingstid

Statkraft vil gjennomføre minst mulig arbeid inne i- og i umiddelbar nærhet av leveområdet under kalvingstiden, definert som fra mai til utgangen av juni. Her bør tiltaket skjerpes om man skal få best effekt. Villreinnemnda mener at det ikke skal foregå anleggsarbeid i kalvingstiden.

Restaureringstiltak

Statkraft har tidligere fått NINA til å utrede reetablering av villreintrekk over Aursjømagasinet i området Gåsbue (NINA rapport 266). Det er få reelle muligheter for villreinen å trekke mellom vest og øst. Det er Torbuhalsen nord for Aursjøen og Kvitmyrin sør for Aursjøen. Skal villreinområdet nå både gul og grønn tilstand i framtiden så må dette løses. Rotasjonstrekket er nok avhengig av flere enn én trekkpassasje pr. område. Statkraft er lite villig å gå ut av konsesjonsområdet for å gjøre avbøtende tiltak. Villreinnemnda mener at Statkraft bør se på avbøtende tiltak utover sitt prosjektområde om man ikke finner tilfredsstillende avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet.

Anleggsveier

For øvrige tiltak rundt reguleringen av ferdselen på anleggsveiene viser Statkraft til gjeldende konsesjon som setter vilkår om at disse skal være tilgjengelige for allmennheten. Disse vilkårene ble fastsatt før det framkom ny kunnskap og før tiltaksplan for Snøhetta villreinområde ble fastsatt. I dag reklameres Aursjøvegen som en turistvei og den ble langt på vei en god erstatter for Trollstigen når den var stengt i tidligere år. I sommermånedene juli-september var det registrert 5662 biler på veien. Det

er en antatt underestimert da telleren ikke plukker opp motorsykler. Syklister og gående er ikke med i statistikken. Villreinnemnda ber med bakgrunn i dette at NVE tar konsesjonsvilkårene rundt bruken av anleggsveiene opp til ny vurdering.

Videre ber villreinnemnda om at møteplasser som opparbeides for å imøtekomme anleggstransport, tilbakeføres for å unngå villcamping. Villcamping er en kjent problemstilling langs anleggsveiene og er beskrevet i tiltak 36 i tiltaksplanen.

Massedeponi Holbuvatnet, Eikeli og Toppheis

Nemnda har ingen merknader til Eikeli og Toppheis. Nemnda ber om at deler av massen som skal deponeres ved Holbuvatnet brukes til å lage terskel nedstrøms Osbu.

Holbu pumpe og Reinvasseiva

Viktig at vinterbrøytet vei holdes stengt for allmennheten. Det kommer ikke frem om den pumpestasjonen vil gi støy som kan virke forstyrrende for villrein. Det må utredes.

Bekkeinntak og overføringer

Nemnda har ingen merknader.

Lufttunnel

Villreinnemnda mener at dagens løsning om å gjøre inngrep i et nytt, og uberørt område i Gaudalen som brukes av bukk i dag er en dårlig løsning. Det ble oppgitt at det ble vurdert to andre alternativer, men at disse ble forkastet av økonomiske årsaker og forlenget anleggsperiode. Disse alternativene får ikke nemnda anledning til å vurdere enn så lenge de ikke er en del av høringen.

Her bør det ses på alternative løsninger framfor å sette hull på nye områder med midlertidig vei og masseuttak. Området blir mer tilgjengelig selv om det tilbakeføres. Området brukes av bukk i dag og det er ønskelig at villreinen bruker mer av ytterdelene av leveområdet enn de gjør i dag, og ikke mindre som er en bekymring ved dette tiltaket. Nemnda ber også om at Statkraft bruker erfaringene fra restaureringsarbeidet på Hjerkin i sitt arbeid, spesielt om det skulle lande på dette alternativet i Gaudalen.

Befaring

Villreinnemnda reagerer på at NVE planlegger befaring sommeren 2026, etter høringsrunden. Det er uheldig. Etter nemndas syn så vil det være momenter i en slik sak som best ville latt seg belyse ved å befare området først.

Økonomi som avbøtende tiltak

Fagutredet vurderer at det ikke er forventet at bygging av Aura II kraftverk vil føre til betydelige større konsekvenser for villrein enn det som er tilfelle med den aktiviteten Statkraft har i området i dag. For å avbøte konsekvenser av eksisterende regulering og finansiere nødvendige utredninger, ble Statkraft i vilkårsrevisjonen for Aurareguleringen i

2021 pålagt å betale 10 mill. kr. til et villreinfond. Statkraft mener derfor det er begrenset med konsekvenser av permanente tiltak som det er behov for å avbøte i dette prosjektet.

Villreinnemnda viser til naturmangfoldloven §§ 9–12, kvalitetsnorm for villrein og til at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet for leveområde og funksjonelle trekk. Nemnda legger til grunn at dette innebærer lav tåleevne for ytterligere belastning, og at nye inngrep må vurderes særlig restriktivt.

I et villreinområde med dokumenterte utfordringer knyttet til fragmentering og svekkede trekk mener nemnda at generelle avbøtende tiltak i anleggs- og driftsfasen ikke er tilstrekkelig for å sikre at tiltaket samlet sett er forenlig med naturmangfoldlovens krav. Det er behov for langsiktige og målrettede tiltak som bidrar til å redusere samlet belastning og forbedre villreinens funksjonelle leveområder. Tiltakene kommer i tillegg til gamle vassdragssynder i samme område og effektene kan bli kumulative.

Villreinnemnda mener derfor at Statkraft bør pålegges å bidra økonomisk til avbøtende og kompenserende tiltak for villrein, enten gjennom direkte finansiering av konkrete tiltak eller gjennom innbetaling til et villreinfond. Villreinfondet bør tilføres midler årlig. Rentene alene er ikke tilstrekkelige. Det holder ikke med 10 millioner kroner for irreversible skader i et 100-års perspektiv. Skadene reguleringen har ført til er langt høyere enn hva bidrag i villreinfondet er satt til. Skadene tilsier et vesentlig høyere bidrag, og Statkraft må pålegges å «ordne opp» så langt som mulig. Om ikke staten ordner opp, hvem skal da gjøre det? Sånne midler bør øremerkes tiltak som kan styrke funksjonelle trekkpassasjer, redusere barriereeffekter og bidra til oppfølging av kvalitetsnormen for villrein i Snøhetta.

Basert på prosjektets samlede investeringskostnad og inngrepenes omfang vurderer nemnda at et slikt økonomisk bidrag bør stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse, og at bidraget bør ligge i størrelsesorden minimum 1 % av prosjektets investeringskostnad (6 milliarder kroner), tilsvarende om lag 60 millioner kroner. Nemnda legger til grunn at dette er nødvendig for å sikre at prosjektet samlet sett ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Det vil også gi handlingsrom til å faktisk forbedre tilstanden til villreinområdet ved å restaurere trekkpassasjer.

4-2026 – Detaljplan for miljø og landskap - Fundin dam, Folldal kommune

Saksopplysninger

Det orienteres herved om at Hafslund Kraft AS (HK) på vegne av Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB), som er dameier og innehar konsesjonen til regulering av Fundin, har oversendt detaljplan for miljø og landskap (DML) med tilhørende vedlegg til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) for godkjenning. Ett av vedleggene er en egen villreinrapport fra Norsk institutt for naturforskning (NINA rapport 2208). Planen omfatter rehabilitering/ombygging av dam Fundin, opprinnelig oppført i perioden 1967–1969, da dette er nødvendig for å imøtekomme gjeldende krav i damsikkerhetsforskriften.

DML er utarbeidet av HK på vegne av GLB, og HK vil også være byggherre for omsøkte tiltak. Søknaden om godkjenning av detaljplanen behandles med hjemmel i GLBs tillatelse til regulering av Fundin mv. (kgl. res. av 26.05.2023, post 8). Planlagt oppstart for rehabiliteringsarbeidene er sommer/høst 2026. NVE vil trolig sende DML på begrenset høring når HK har fått inn innspillene fra denne runden.

Sekretariatet deltok på et møte med Hafslund og NVE den 07. januar. Der ble tiltakene diskutert, og det framkom informasjon som ikke var med i DML.

I villreinrapporten utarbeidet av NINA, på oppdrag fra Hafslund i forbindelse med damtiltaket på Fundin, fremheves særlig viktigheten av å ivareta villreinens trekkpassasje over Einunna (Bøthun & Gundersen, 2025). I tillegg benyttes områdene som kalvings- og sommerbeite for villrein. Dette stiller krav til hvordan både midlertidige og permanente inngrep håndteres.

Hafslund mener at følgende hensyn bør legges til grunn ved istandsetting:

- Det skal ikke forekomme høydeforskjeller over 0,5 meter.
- Terrengformene skal tilpasses og etterligne omkringliggende, uberørt natur, med mål om at området på sikt skal fremstå som naturlig.
- Både den midlertidige anleggsveien og omdirigerte bilveien som krysser trekkpassasjen nedstrøms dammen, skal fjernes, og istandsettingen skal gjennomføres med særlig høy detaljgrad.
- For å minimere fremtidig ferdsel i trekkpassasjen til villreinen over Einunna, foreslåes det og permanent fjerne «Kubrua». Bøthun & Gundersen (2025) påpeker at brua i liten grad brukes i dag, men ved en eventuell økning av ferdsel i terrenget rundt dammen vil brua i større grad kunne bli tatt i bruk.

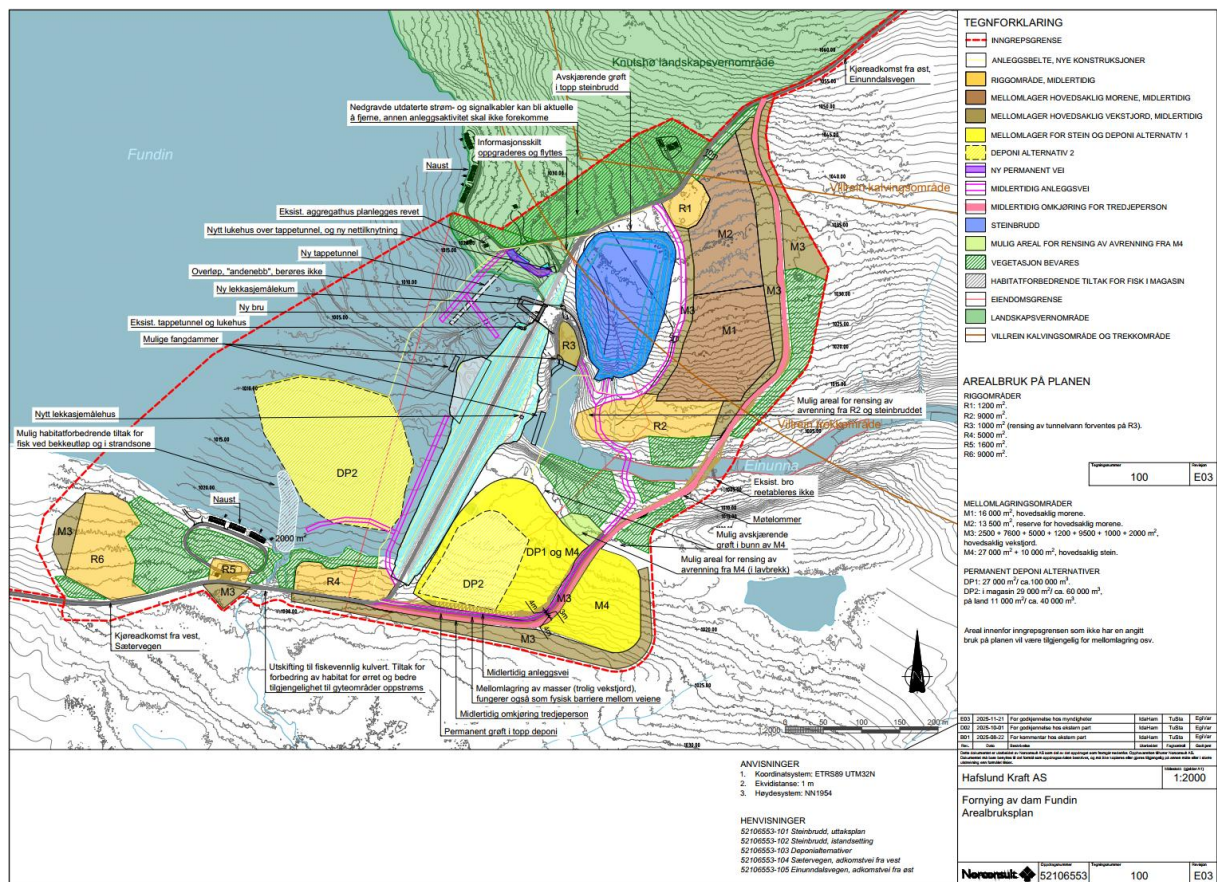
Midlertidig/ i anleggsfase:

- Basert på vurderinger gjort av Bøthun & Gundersen (2025), med tanke på negative effekter på villrein, vil vinterbrøyting og adkomst til anleggsområdet vinterstid foregå via

Einundalsvegen (fra øst) frem til april. Eventuell brøyting og adkomst til dammen i april og mai vil vurderes fra Dalholen (Sætervegen), da de negative effektene på villreinen i dette området er mindre i disse månedene. Anleggstrafikk i den snøfrie delen av sesongen vil trolig i hovedsak skje via Sætervegen.

Adaptiv tilnærming med anleggstopp når villreinflokkene nærmer seg anleggsområde ved Fundin dam vil **ikke** gjennomføres, da dette er forventet å ha lav effekt på arealbruken til flokkene (Bøthun & Gundersen 2025).

- Det vil, i samarbeid med ansvarlig personell (oppsyn), igangsettes økt overvåking av villreinen fra og med anleggsstart og fremover, særlig i vinterhalvåret. Dette kan gi et bedre grunnlag for trasévalg ved oppbrøyting, og man får bedre kunnskap om hvor det er mest aktuelt for villreinen å krysse, og dermed gjennomføre tiltak som nedskjæring av brøytekanter.

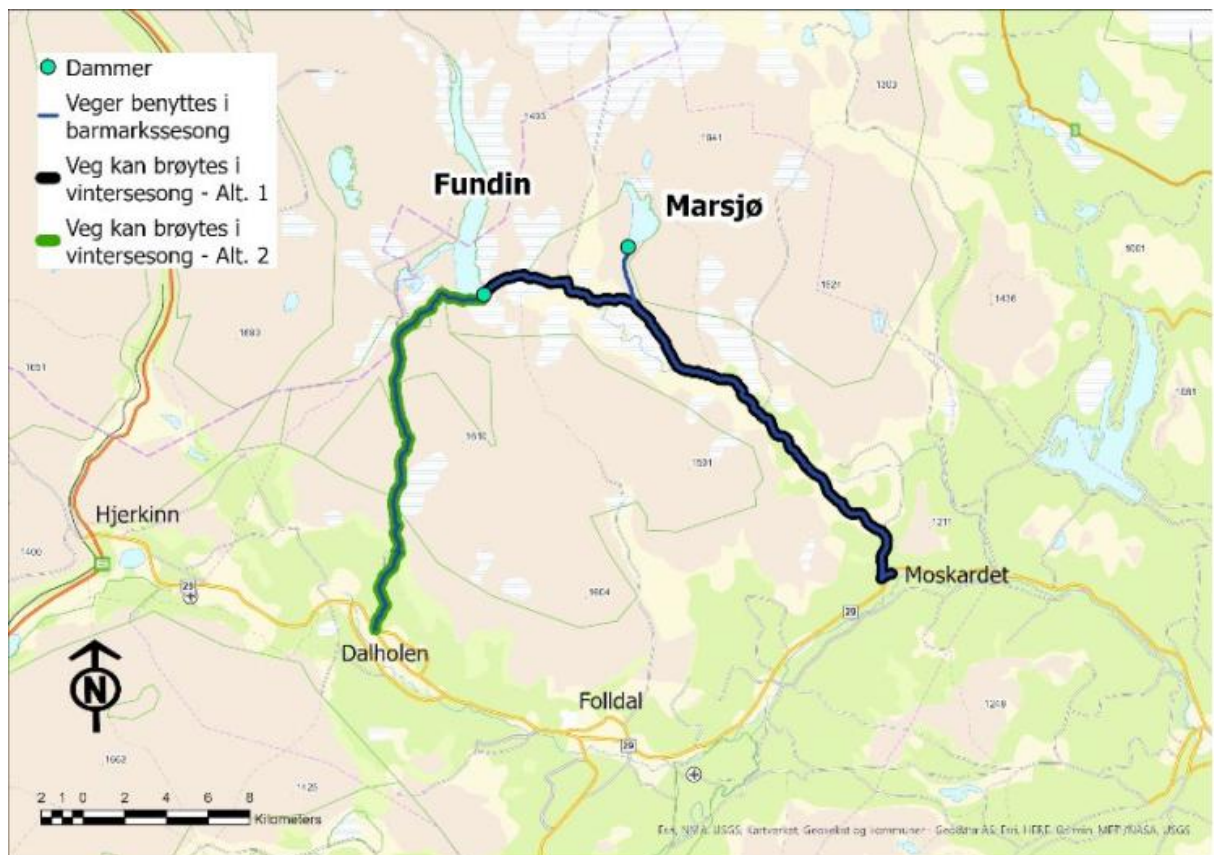
Tiltak innenfor damområdet:

- Ny midlertidig veg som erstatning for eksisterende veg over dammen under anleggsperioden og ny bru over elva nedenfor dammen. Både vegen og brua fjernes og terrenget restaureres etter at rehabiliteringen er gjennomført. Etter ferdigstilling av dammen skal vegen og trafikken gå over damkrona som i dag.
- Det er ei gangbru nedstrøms dammen. Denne blir lokalt kalt Kubrua, og er satt opp for at kyr skal kunne nå beiteområder på begge sider av elva.

- Steinbrudd – foreløpig forutsatt etablert som en utvidelse av tidligere steinbrudd ved flomløpet like nedenfor dammen.
- Midlertidige lagre for avdekkingsmasser og ferdig plastringsstein + vrakmasser som skal tilbakeføres til steinbruddet for arrondering.
- Massedeponi direkte på vestsida av damkonstruksjonen, på sørsida av elva.
- Nødvendige riggområder.
- Plastring av vann- og luftside av dammen samt heving av damkrone.
- Aktivitet og støy fra anleggsvirksomheten i perioder av året som normalt er «stille».

Tiltak «utenfor» damområdet:

- Adkomst – økt trafikk inn til anleggsområdet langs eksisterende vegnett, jf. vedlagte kart under.
- Behov for vinterbrøyting for å korte ned anleggsperioden eventuelt tidlig åpning av veg inn til dam Fundin. Det er ennå ikke avgjort om brøytingen vil skje langs strekningen Dalholen - Fundin eller Moskardet – Fundin. Strekningen Dalholen – Fundin er preferert av oppdragsgiver fremfor Moskardet-Fundin, siden førstnevnte blant annet har kortere vegstrekning.
- Mulig forlenget varighet av senket vannstand i magasinet ut over våren (1 sesong) og/eller tidligere senking av vannstanden gjennom vinteren.

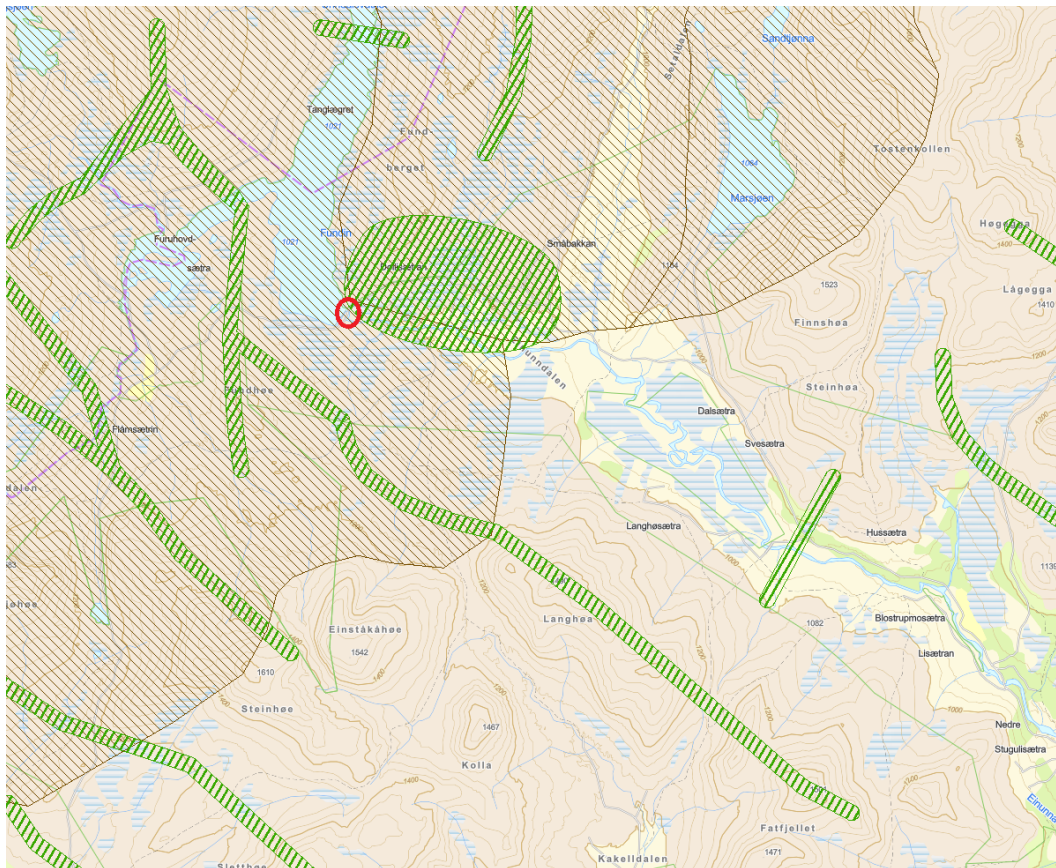
Figur 4 Alternative vegtraseer for oppbrøyting. Figur: HK

Planlagte arbeider ved dam marsjøen

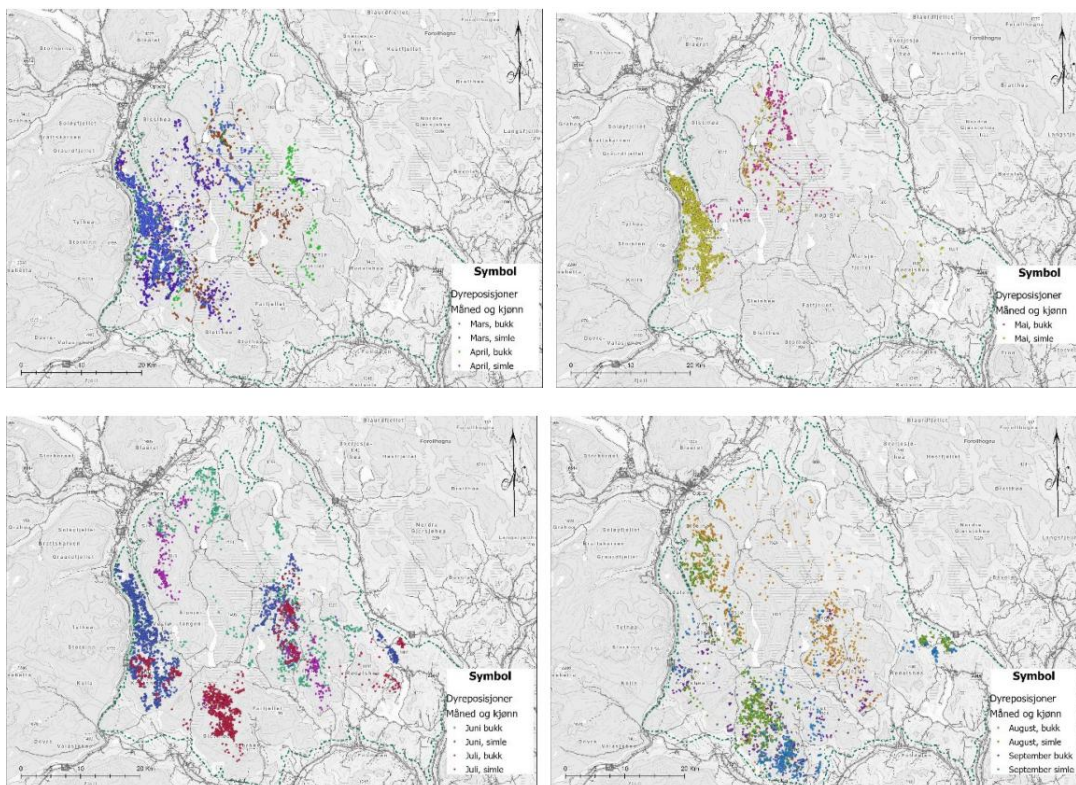
I løpet av anleggsarbeidet med dam Fundin (trolig på slutten av anleggsperioden), planlegges det å rehabilitere dam Marsjø, som er en mindre og gammel steinmurt dam. Arbeidet med dam Marsjø vil innebære at anleggsområdet blir i nærområdet til dammen og planlegges gjennomført i løpet av en barmarkssesong. Stein og andre knuste masser som er nødvendig for utbedring av dam Marsjø skal hentes fra steinbruddet ved Fundin. Følgelig vil det bli massetransport mellom steinbruddet ved dam Fundin og dam Marsjø i forbindelse med utførelse av arbeidet. Arbeidene ved Marsjø planlegges utført i løpet av en barmarkssesong. Det ansees ikke nødvendig å utføre vinterbrøyting av vegen til Marsjø, ut over en eventuell oppbrøyting på vår/forsommeren i tilfelle sein snøsmelting den sesongen arbeidet skal utføres.

Foreløpig framdriftsplan gitt av oppdragsgiver 1. oktober 2025, forutsatt vinterarbeid:

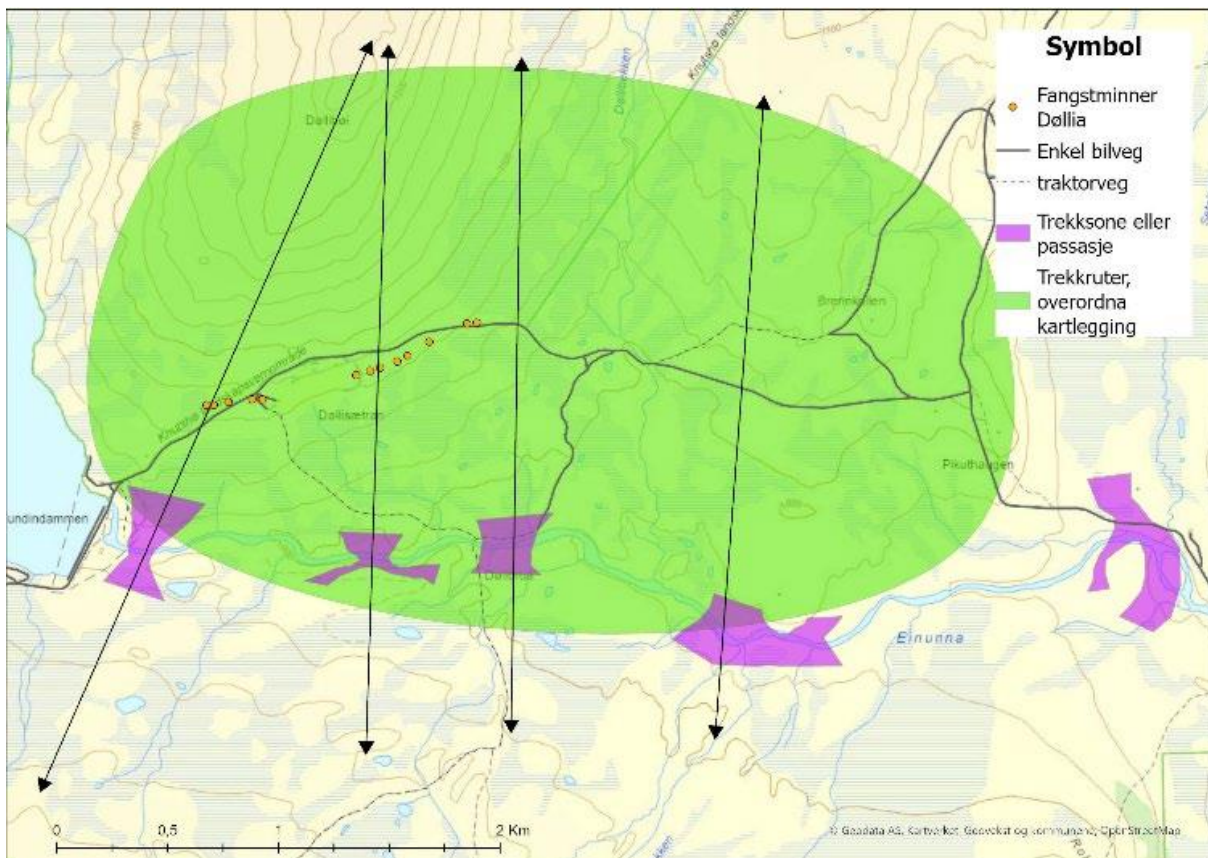
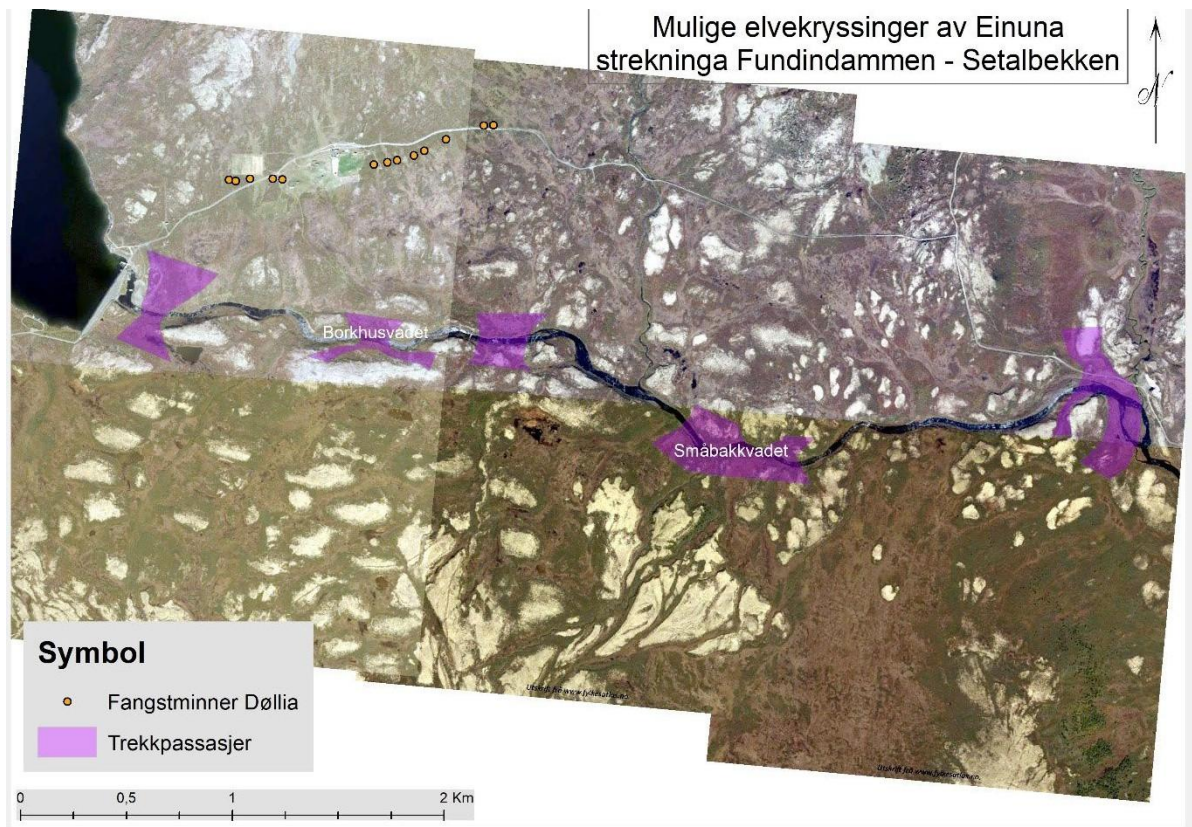
- 2025: Planlegging, utarbeidelse og innsending av Detaljplan for miljø og landskap (DML) og andre søknader.
 - 2026/2027: Sesong 1 (juni 2026 - januar 2027) - Steinbrudd og tunneldriving
 - 2027/2028: Sesong 2 (juni 2027 – mars/april 2028) Tappeluker, oppstrøms dypløp og nedstrøms plastring
 - 2028/2029: Sesong 3 (juni 2028-mars/april 2029) - Vangemurer, nye damdeler, plastring
 - 2029: Sesong 4 (juni 2029-okt/nov 2029) - Lukking damkrone og arrondering
- Rehabilitering av Dam Marsjø er fortsatt i planleggingsfasen. Det er sannsynlig at arbeidet blir utført innenfor perioden Dam Fundin rehabiliteres. Det er ikke planlagt vinterdrift på Marsjøen.

Kart over tiltaksområdet ved Fundin dam (rød sirkel), kalvingsområde (brun skravur) og trekkområder (grønn skravur).

Hentet fra NINA rapport 2208. Kartene illustrerer arealbruken for flokker med merkede dyr i seg, for hvv. Merkede bukk og simler fordelt på de ulike månedene.

Figurene er hentet fra NINA rapport 2208.

Vurdering

Istandsetting

Det vurderes som positivt at det ikke skal forekomme høydeforskjeller over 0,5 meter, og at terrengformene skal tilpasses og etterligne uberørt natur.

Anleggsfase

En adaptiv tilnærming med anleggsstopp når villreinflokkene nærmer seg Fundin dam vil ikke gjennomføres da det er forventet å ha lav effekt på arealbruken. Det er likevel nødvendig å ta hensyn både i inn- og uttransport, og i arbeidet ved Fundin dam ved observasjon av villrein i nærheten.

Det skal igangsettes økt overvåkning av villrein, særlig i vinterhalvåret. Det er ikke definert hvor stort dette omfanget av overvåkning skal være. Det er uansett søker som skal koste dette tiltaket og det er naturlig å se til lokalt fjellstyre og annet villreinoppsyn i Knutshø. Det er viktig at NVE stiller gode vilkår som faktisk øker overvåkning og som kan gi en reell effekt.

Permanent vei

Det framkom i møtet den 07.01.26 at damkrona skulle heves med 2 meter. Biltrafikk og annen ferdsel på hevet damkrona kan komme til å medføre større visuelle forstyrrelser og støy enn det gjør i dag. I møtet var villreininteressene enige om et forslag om å flytte eksisterende veg fra damkrona til nedstrøms damanlegg som en permanent løsning. Dette går imot villreinrapporten fra NINA som anbefaler å opprettholde permanent vei på damkrona. Vi kan ikke se at NINA hadde informasjon om hvor høyt damkrona skulle heves eller hvordan dagens villreintrekk går over Einunna. Villreintrekket rett nedstrøms damanlegg er mer eller mindre ut av bruk. I barmarksperioden bruker villreinen andre krysningspunkter lenger øst dersom den trekker over Einunna. Som en konsekvens betyr det at Hafslund Eco kan planlegge for en permanent løsning allerede i anleggsfasen.

Terskel/viltovergang

Som en følge av at Fundin og Unndalsvatnet ble demt opp i 1967-69 og anleggsveger som kom i kjølvannet av dette, har villreinen fått redusert betraktelig sine muligheter til å trekke øst-vest innenfor Knutshø villreinområde. Spesielt kommer dette frem vinterstid med en vinteråpen Einunna som er en direkte konsekvens av vannkraftutbygginga. Mulighetene for å trekke over Einunna vinterstid er nærmest umulig. Glommens og Laagens brukseeierforening og Hafslund har nå en gylden mulighet for å kompensere for dette gjennom å bygge en terskel/viltovergang over Einunna slik at villreinen kan trekke over vinterstid. Plasseringa av denne må vurderes nærmere, men det er flere historiske krysningspunkter/vad i barmarksperioden som kan være aktuelle.

Hafslund ECO, på oppdrag for Glommens og Laagens Brukseierforening, har her, i samarbeid med NVE og flere, en gylden mulighet til å realisere et avbøtende tiltak som på lengre sikt kan føre til at villreinen får brukt større deler av området til større deler av året. Det er viktig å ha med seg at en slik terskel også muliggjør kryssing for andre enn villrein, eksempelvis aktiviteter som hundekjøring, som det allerede i dag er en del av i Folldal. En slik bruk er ikke heldig for villreinen og bør om mulig kunne reguleres.

Tiltaket er beskrevet i tiltaksplanen for Knutshø under tiltak 40. Restaurering av tidligere trekkpassasjer for villrein over vannkraftmagasiner i villreinområder er tiltak som potensielt kan ha svært stor positiv effekt for å bedre tilstanden for villrein.

Vinterbrøyting i 2,5 vintersesong

Brøyte Sætervegen og bruke denne som anleggsveg vinterstid (og sommer) istedet for Einunndalsvegen, som villreinrapporten anbefaler. Veglaget Sætervegen ytret i møtet at de stiller vegen til disposisjon. Avtaler mellom veglag og Hafslund utarbeides dem imellom. Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn (kvalitetsnorm, GPS-data) er i villreinrapporten tolket dithen at Einunndalsvegen er det beste alternativet for villreinen. Aktørene til stede i møtet er ikke enig i den løsningen. Villreinen bruker også områdene som Sætervegen går gjennom, men mer som en transportetappe for å komme fra A til B. Einunndalsvegen benyttes i mye større grad som et beiteområde, især av bukkeflokker på vårparten. Sætervegen er forblåst og mer bar, vil føre til mindre brøytekanter. Den totale distansen er kortere. Samtidig antas det at det er færre personer langs den strekningen som har hytter og andre ærend som vil forsøke å benytte seg av brøytet vintervei sammenlignet med Einunndalsvegen.

Veilaget til Sætervegen er positiv til å regulere ferdselen med bom. Det er kun anleggstrafikk som skal benytte vegen vinterstid. Sætervegen vil bli stengt med bom og strengt regulert av veglaget. Selve anleggstrafikken på Sætervegen kan f.eks. styres gjennom kjøretider på døgnet og stopp- og parkeringsforbud på enkelte strekninger. Økt oppsyn og ressurser til dette er nødvendig for å kunne gjøre gode valg underveis. Oppsynskostnader bør dekkes av konsesjonær.

Forslag til vedtak

Villreinnemnda vil at Hafslund Eco reviderer sin detaljplan for miljø og landskap for følgende tre punkter:

1. Flytte permanent vei fra damkrone til nedstrøms damanlegg og så nært damanlegget som mulig. Nemnda er som andre villreininteresser i denne saken uenige i vurderingen til NINA i rapport 2208.
2. Utrede og bygge terskel/viltovergang over Einunna jf. tiltak 40 i tiltaksplanen for Knutshø villreinområde. Tiltaksplanen og tilhørende stortingsmelding for villrein berører flere sektorer. Vi viser derfor til brev fra Klima- og miljødepartementet fra 09.

januar 2026 til blant annet Energidepartementet hvor de peker på departementets sektoransvar for å starte opp arbeidet med å iverksette og gjennomføre tiltak fra tiltaksplanen. Dvs. at NVE har et spesielt ansvar i sin vurdering av søknaden fra Hafslund å stille vilkår om at de skal bygge en terskel/viltovergang over Einunna. Som en følge av at Fundin og Unndalsvatnet ble demt opp i 1967-69 og anleggsveger som kom i kjølvannet av dette, har villreinen fått redusert betraktelig sine muligheter til å trekke øst-vest innenfor Knutshø villreinområde. Spesielt kommer dette frem vinterstid med en vinteråpen Einunna som er en direkte konsekvens av vannkraftutbyggingen. Mulighetene for å trekke over Einunna vinterstid er nærmest umulig. Terskelen/viltovergangen bør være et sted mellom dammen og Meløya.

3. Villreinnemnda støtter at Sætervegen brukes som anleggsveg, vinter og sommer framfor Einunndalsvegen. Einunndalsvegen skal da ikke vinterbrøytes. Tiltaket er forankret blant villreininteresser, fjellstyret og veilag. Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn (kvalitetsnorm, GPS-data) er i villreinrapporten tolket dithen at Einunndalsvegen er det beste alternativet for villreinen. Aktørene til stede i møtet er ikke enig i den løsningen. Villreinen bruker også områdene som Sætervegen går gjennom, men mer som en transportetappe for å komme fra A til B. Einunndalsvegen benyttes i mye større grad som et beiteområde, især av bukkeflokker på vårparten. Sætervegen er forblåst og mer bar, vil føre til mindre brøytekanter. Den totale distansen er kortere. Samtidig antas det at det er færre personer langs den strekningen som har hytter og andre ærend som vil forsøke å benytte seg av brøytet vintervei sammenlignet med Einunndalsvegen.

Veilaget til Sætervegen er positiv til å regulere ferdselen med bom. Det er kun anleggstrafikk som skal benytte vegen vinterstid. Sætervegen vil bli stengt med bom og strengt regulert av veglaget. Selve anleggstrafikken på Sætervegen kan f.eks. styres gjennom kjøretider på døgnet og stopp- og parkeringsforbud på enkelte strekninger. Økt oppsyn og ressurser til dette er nødvendig for å kunne gjøre gode valg underveis. Oppsynskostnader bør dekkes av konsesjonær.

Villreinnemnda vurderer det som positivt at det ikke skal forekomme høydeforskjeller over 0,5 meter ved istandsetting, og at terrengformene skal tilpasses og etterligne uberørt natur. Det er nødvendig å ta hensyn både i inn- og uttransport, og i arbeidet ved Fundin dam ved observasjon av villrein i nærheten. Dette bør NVE ta inn som et vilkår.

Det skal igangsettes økt overvåkning av villrein, særlig i vinterhalvåret. Det er ikke definert hvor stort dette omfanget av overvåkning skal være. Det er viktig at NVE stiller gode vilkår som faktisk øker overvåkning og som kan gi en reell effekt.

Behandling i møte

Godt at det er oppnådd en enighet, spesielt sammen med veilaget.

Er et nødvendig tiltak som må gjennomføres og det vil få innvirkninger på villrein uansett. Den brede enigheten om tiltak vil være for det beste for villreinen. Beste mulige løsning.

Vanskelig for lokalbefolkningen å forstå at det gjøres større tiltak når tiltaksplanen treffer den enkelte.

Forslag til vedtak – enstemmig.

Vedtak

Villreinnemnda vil at Hafslund Eco reviderer sin detaljplan for miljø og landskap for følgende tre punkter:

1. Flytte permanent vei fra damkrone til nedstrøms damanlegg og så nært damanlegget som mulig. Nemnda er som andre villreininteresser i denne saken uenige i vurderingen til NINA i rapport 2208.
2. Utrede og bygge terskel/viltovergang over Einunna jf. tiltak 40 i tiltaksplanen for Knutshø villreinområde. Tiltaksplanen og tilhørende stortingsmelding for villrein berører flere sektorer. Vi viser derfor til brev fra Klima- og miljødepartementet fra 09. januar 2026 til blant annet Energidepartementet hvor de peker på departementets sektoransvar for å starte opp arbeidet med å iverksette og gjennomføre tiltak fra tiltaksplanen. Dvs. at NVE har et spesielt ansvar i sin vurdering av søknaden fra Hafslund å stille vilkår om at de skal bygge en terskel/viltovergang over Einunna. Som en følge av at Fundin og Unndalsvatnet ble demt opp i 1967-69 og anleggsveger som kom i kjølvannet av dette, har villreinen fått redusert betraktelig sine muligheter til å trekke øst-vest innenfor Knutshø villreinområde. Spesielt kommer dette frem vinterstid med en vinteråpen Einunna som er en direkte konsekvens av vannkraftutbyggingen. Mulighetene for å trekke over Einunna vinterstid er nærmest umulig. Terskelen/viltovergangen bør være et sted mellom dammen og Meløya.
3. Villreinnemnda støtter at Sætervegen brukes som anleggsveg, vinter og sommer framfor Einunndalsvegen. Einunndalsvegen skal da ikke vinterbrøytes. Tiltaket er forankret blant villreininteresser, fjellstyret og veilag. Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn (kvalitetsnorm, GPS-data) er i villreinrapporten tolket dithen at Einunndalsvegen er det beste alternativet for villreinen. Aktørene til stede i møtet er ikke enig i den løsningen. Villreinen bruker også områdene som Sætervegen går gjennom, men mer som en transportetappe for å komme fra A til B. Einunndalsvegen benyttes i mye større grad som et beiteområde, især av bukkeflokker på vårparten. Sætervegen er forblåst og mer bar, vil føre til mindre brøytekanter. Den totale

distansen er kortere. Samtidig antas det at det er færre personer langs den strekningen som har hytter og andre ærend som vil forsøke å benytte seg av brøytet vintervei sammenlignet med Einunnalsvegen.

Veilaget til Sætervegen er positiv til å regulere ferdselen med bom. Det er kun anleggstrafikk som skal benytte vegen vinterstid. Sætervegen vil bli stengt med bom og strengt regulert av veglaget. Selve anleggstrafikken på Sætervegen kan f.eks. styres gjennom kjøretider på døgnet og stopp- og parkeringsforbud på enkelte strekninger. Økt oppsyn og ressurser til dette er nødvendig for å kunne gjøre gode valg underveis. Oppsynskostnader bør dekkes av konsesjonær.

Villreinnemnda vurderer det som positivt at det ikke skal forekomme høydeforskjeller over 0,5 meter ved istandsetting, og at terrengformene skal tilpasses og etterligne uberørt natur. Det er nødvendig å ta hensyn både i inn- og uttransport, og i arbeidet ved Fundin dam ved observasjon av villrein i nærheten. Dette bør NVE ta inn som et vilkår.

Det skal igangsettes økt overvåkning av villrein, særlig i vinterhalvåret. Det er ikke definert hvor stort dette omfanget av overvåkning skal være. Det er viktig at NVE stiller gode vilkår som faktisk øker overvåkning og som kan gi en reell effekt.

5-2026 – Høring - kommuneplanens samfunnsdel, Alvdal kommune

Saksopplysninger

Kommuneplanen er det øverste styringsdokumentet for Alvdal kommune. Samfunnsdelen beskriver hvordan vi ønsker at kommunen skal utvikle seg på lang sikt. Planen gir satsingsområder og mål for hvordan Alvdal skal utvikle seg som bosted, arbeidssted og lokalsamfunn, den berører derfor alle som bor, jobber og lever i Alvdal. Arealstrategien kobler den ønska samfunnsutviklingen til arealbruken.

Vurdering

Forprosjektet for et interkommunalt friluftsråd i Nord-Østerdal kartla en del av friluftslivets potensial og utfordringer i regionen i 2025. En del av denne innbyggerundersøkelsen var en innbyggerundersøkelse som Vist Røros Østerdalen gjennomførte. Et av hovedfunnene var at flere etterlyste bedre vern av sårbar natur, villreinområder og restriksjoner på ferdsel og utbygging – særlig i nasjonalparker og i høyfjellet. Det var i tillegg bekymring for villcamping og økt hytteutbygging, som truer naturverdier og bomiljøer.

Arealstrategi

Arealstrategien har flere positive elementer med hensyn til arealdisponering, som vektlegging av fortetting, transformasjon av eksisterende byggeområder og prioritering av utbygging i tilknytning til eksisterende infrastruktur. Dette kan bidra til å redusere press på ubebygde områder, noe som er viktig også for villrein.

Et av punktene er «*Ta vare på og utvikle friluftslivsområder*». I et villreinperspektiv er formuleringen «*ta vare på og utvikle friluftslivsområder*» for generell og kan gi utilsiktede konsekvenser. Villrein er særlig sårbar for menneskelig ferdsel, og økt tilrettelegging, tilgjengeliggjøring og bruk av friluftslivsområder kan føre til forstyrrelser, fragmentering av leveområder og reduserte trekkmuligheter, spesielt i kalvingsområder, trekkområder og i vinterperioden. Uten tydelige føringer for ferdselsstyring og differensiering mellom ulike typer friluftsliv, kan strategien komme i konflikt med nasjonale mål for villreinforvaltning. For å sikre en helhetlig forvaltning av natur og miljø må hensynet til villreinens leveområder og sårbarhet derfor tydeliggjøres og gis styrende betydning ved utvikling og tilrettelegging av friluftsliv.

Arealregnskapet som er lagd for kommunen peker på konflikter i med villreininteresser i planreserven. I arealstrategien står det: «*Tilbakeføre arealer som er i konflikt med naturverdier eller som ikke er aktuelle for utbygging til LNF-formål, og vurdere restaurering av natur hvis ubebygde områder tas i bruk.*» Dette er et viktig punkt for å redusere konflikter med villrein. Det er etter sekretariatets syn behov for å spisse denne setningen.

Forslag til vedtak

Arealstrategien har flere positive elementer med hensyn til arealdisponering, som vektlegging av fortetting, utvikling av eksisterende byggeområder og prioritering av utbygging i tilknytning til eksisterende infrastruktur. Dette kan bidra til å redusere press på ubebygde områder, noe som er viktig også for villrein.

Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i 2025 pekte på flere villreinvennlige hensyn og tiltak. Villreinnemnda ønsker at mer av samfunnsdelen skal reflektere hovedfunnene i undersøkelsen.

I et villreinperspektiv er formuleringen «*ta vare på og utvikle friluftslivsområder*» for generell og kan gi utilsiktede konsekvenser. Villrein er særlig sårbar for menneskelig ferdsel, og økt tilrettelegging, tilgjengeliggjøring og bruk av friluftslivsområder kan føre til forstyrrelser, fragmentering av leveområder og reduserte trekkmuligheter, spesielt i kalvingsområder, trekkområder og i vinterperioden. Uten tydelige føringer for ferdselsstyring og differensiering mellom ulike typer friluftsliv, kan strategien komme i konflikt med nasjonale mål for villreinforvaltning. For å sikre en helhetlig forvaltning av natur og miljø må hensynet til villreinens leveområder og sårbarhet derfor tydeliggjøres og gis styrende betydning ved utvikling og tilrettelegging av friluftsliv. Villreinnemnda foreslår at det punktet erstattes med: «*Ta vare på og utvikle friluftsliv gjennom styring av ferdsel, kanalisering og differensiering, slik at belastningen på villrein og andre sårbare arter reduseres.*»

Villreinnemnda foreslår at spisse punktet i arealstrategien med tilbakeføring av arealer til dette: «*Tilbakeføre arealer som er i konflikt med naturverdier, inkludert villreinens leveområder, eller som ikke er aktuelle for utbygging, til LNF-formål.*»

Behandling i møte

Natur er lagt fram som veldig viktig i samfunnsdelen, men det er kamp om ressursene og derfor er det nødvendig en spissing av punkt.

Jo mer konkret, jo bedre blir verktøyet for politikerne. Blir lettere for oss som har villreindelen også.

Forslag til vedtak – enstemmig.

Vedtak

Arealstrategien har flere positive elementer med hensyn til arealdisponering, som vektlegging av fortetting, utvikling av eksisterende byggeområder og prioritering av utbygging i tilknytning til eksisterende infrastruktur. Dette kan bidra til å redusere press på ubebygde områder, noe som er viktig også for villrein.

Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i 2025 pekte på flere villreinvennlige hensyn og tiltak. Villreinnemnda ønsker at mer av samfunnsdelen skal reflektere hovedfunnene i undersøkelsen.

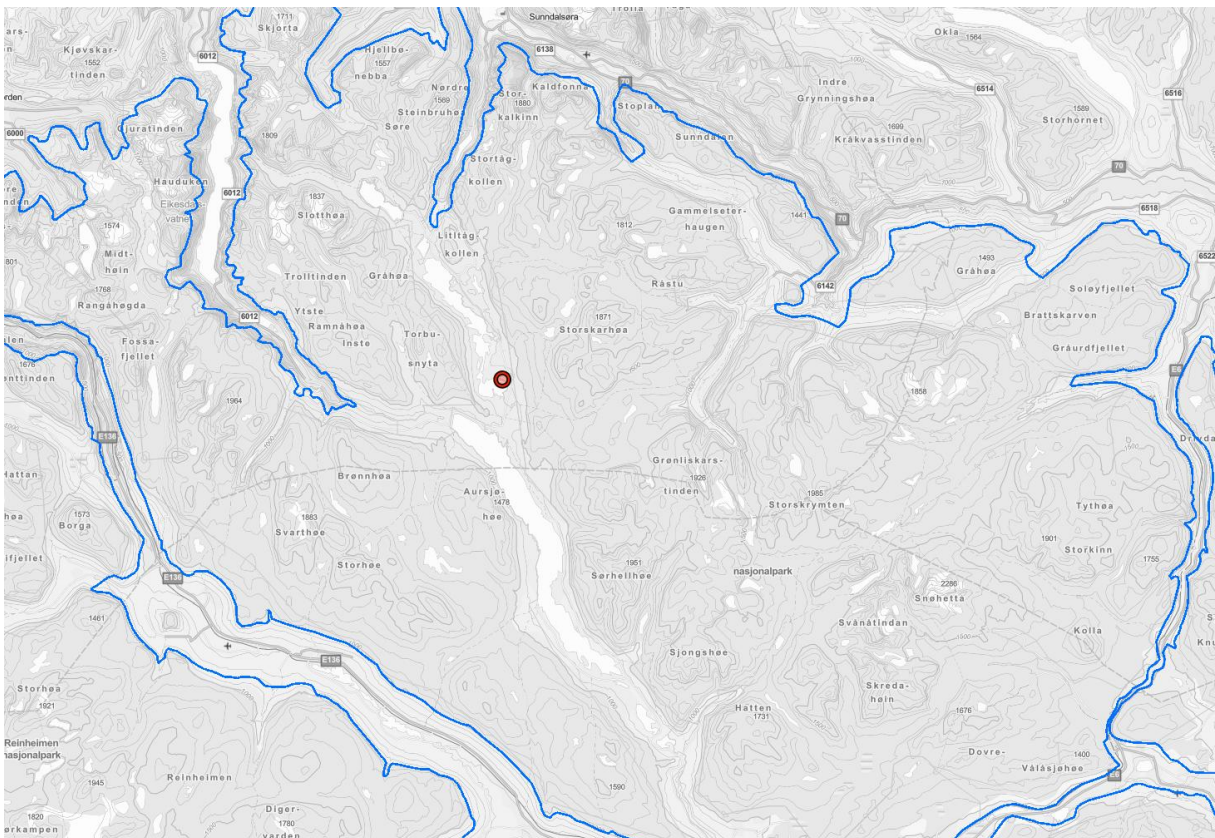
I et villreinperspektiv er formuleringen «*ta vare på og utvikle friluftslivsområder*» for generell og kan gi utilsiktede konsekvenser. Villrein er særlig sårbar for menneskelig ferdsel, og økt tilrettelegging, tilgjengeliggjøring og bruk av friluftslivsområder kan føre til forstyrrelser, fragmentering av leveområder og reduserte trekkmuligheter, spesielt i kalvingsområder, trekkområder og i vinterperioden. Uten tydelige føringer for ferdselsstyring og differensiering mellom ulike typer friluftsliv, kan strategien komme i konflikt med nasjonale mål for villreinforvaltning. For å sikre en helhetlig forvaltning av natur og miljø må hensynet til villreinens leveområder og sårbarhet derfor tydeliggjøres og gis styrende betydning ved utvikling og tilrettelegging av friluftsliv. Villreinnemnda foreslår at det punktet erstattes med: «*Ta vare på og utvikle friluftsliv gjennom styring av ferdsel, kanalisering og differensiering, slik at belastningen på villrein og andre sårbare arter reduseres.*»

Villreinnemnda foreslår at spisse punktet i arealstrategien med tilbakeføring av arealer til dette: «*Tilbakeføre arealer som er i konflikt med naturverdier, inkludert villreinens leveområder, eller som ikke er aktuelle for utbygging, til LNF-formål.*»

6-2026 – Høring – dispensasjon fra reguleringsplan - 121/1/15 Torbuvatnet hyttefelt, Sunndal kommune

Saksopplysninger

Den aktuelle eiendommen er omfattet av kommuneplanens arealdel og reguleringsplanen «Torbuvatnet hyttefelt» (plan-id. 20090320). Eiendommen er avsatt/regulert til fritidsbebyggelse. Dispensasjonssøknaden gjelder oppføring/videreføring av fritidsbebyggelse, og er dermed i samsvar med arealformålet. Tiltaket er imidlertid i strid med punkt 1.1.2 i reguleringsplanens bestemmelser, og det kreves dispensasjon for å kunne gi tillatelse.

Den aktuelle eiendommen består av tre bygninger;

- **Hytte, Elvabu**, 53,2 m², oppført 1963, vedtatt revet 04.12.2023
- **Hytte, Litjbu**, 35 m². Det bli gitt byggetillatelse i 1997, og i søknaden fremgikk det at hytta/annekset skulle ha et bruksareal på 25 m².
- **Anneks, Peder bu**, 15 m², oppført 2014 med i utgangspunkt i tillatelse til å restaurere en gammel jaktbu, godkjent som anneks til fritidsbolig den 12.02.2024.

Opplysninger fra kommunen:

I juni 2014 fikk tiltakshaver tillatelse til å restaurere en jaktbu/læger (Pederbu). Tiltakshaver skulle imidlertid ikke være eier av det restaurerte lægeret, og lægeret skulle være tilgjengelig for allmennheten. Den 07.07.2023 gjennomførte Sunndal kommune,

Statskog og Sunndal fjellstyre befaring i hytteområdet ved Torbuvatnet. På den aktuelle eiendommen ble det registrert to hytter og ett anneks. Dette er, som nevnt over, i strid med reguleringsbestemmelsene, både når det gjelder antall bygninger og maksimal utnyttelsesgrad. Eier, Eirik Bræin Gikling, ble kontaktet av Sunndal kommune og informert om forholdet.

Sunndal kommune var av den oppfatning at Pederbua, som hadde tillatelse til restaurering, i stedet var erstattet av et helt nytt bygg. Bygget fremstod som privat, var låst, og innredet med oppholdsrom og badstu med pipe. Den opprinnelige jaktbua var ikke lenger synlig eller tilgjengelig (se bilder på neste side).

Figur 2 Bilde av den opprinnelige Pederbua

Figur 3 Bilde av Pederbua slik den står i dag.

I etterkant av befaringen hadde Sunndal kommune og tiltakshaver flere samtaler, hvor ulike løsninger ble diskutert. Ettersom Pederbua var oppført innenfor festetomtten, ble det åpnet for at tiltakshaver kunne søke om å få oppføre Pederbua som et nytt anneks i privat eie. Det ble avklart med Sunndal fjellstyre og Statskog at en slik tillatelse kunne gis, forutsatt at eiendommens totale bebygde areal ikke overskred bestemmelsene i reguleringsplanen.

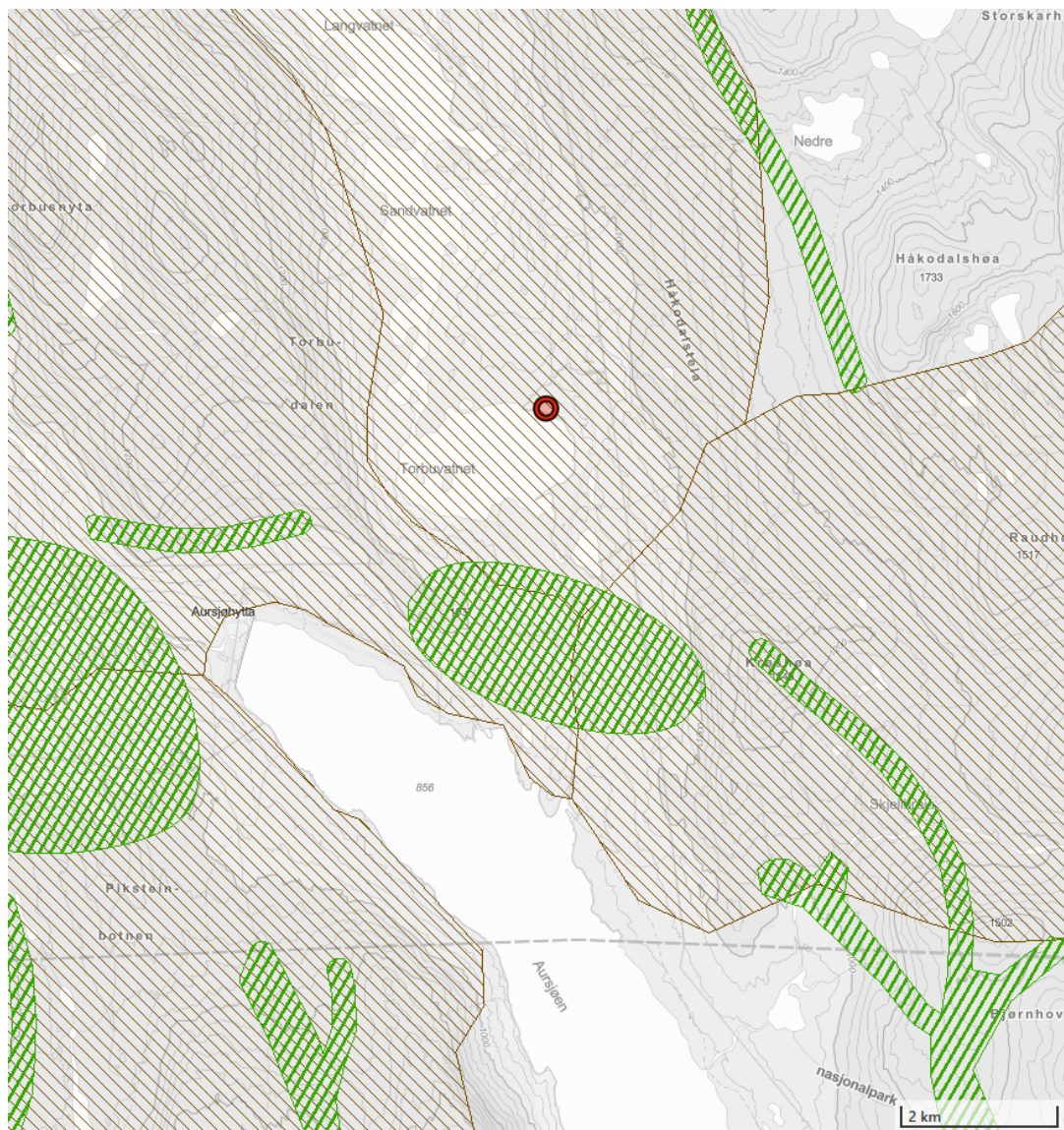
Vedtaket om riving av «Elvabu» ble fattet 04.12.2023 etter søknad fra tiltakshaver. Det kommer frem av vedtaket at rivingen skal være ferdigstilt innen 01.11.2026. Vedtaket om å godkjenne Pederbua som anneks til fritidsbolig ble fattet 12.02.2024.

Tiltakshaver har nå sendt søknad om dispensasjon for å beholde hele bygningsmassen på eiendommen.

Kommunen vurderer foreløpig at vilkårene for å dispensasjon etter pbl. § 19-2 ikke er oppfylt med bakgrunn i:

- Reguleringsplanen det søkes dispensasjon fra ble vedtatt av Miljødepartementet etter innsigelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune. Innsigelsen var bl.a. rettet mot forslag om å sette arealbegrensningen til 100 m², se vedlagt vedtak fra Miljødepartementet.
- Det er særlig hensynet til villreinen som ble lagt til grunn i Miljøverndepartementets vedtak om å fastsette arealbegrensningen til 80 m². Disse hensynene gjør seg fortsatt gjeldende, om en ikke i enda større grad.
- En av de tre bygningene som inngår i dispensasjonssøknaden ble oppført etter at det i utgangspunktet ble gitt tillatelse å restaurere et gammelt jaktlæger som skulle være tilgjengelig for allmennheten, og ikke være eiet av tiltakshaver. Resultatet ble et nytt anneks, utilgjengelig for allmennheten. Tiltakshaver i ettertid fått godkjent dette som et anneks på sin eiendom. Denne tillatelsen ble gitt på bakgrunn av det tidligere var gitt rivingstillatelse på et av de øvrige bygningene, slik at bygningsmassen var i tråd med reguleringsbestemmelsene.

Villreinens bruk av området

Eiendommen med rød prikk, trekkområder med grønn skravur og kalvingsområder i brun skravur.

Med Aura-utbygginga kom neddemming av store områder som reinen tidligere brukte som beiteområder, kalvingsområder og trekkområder (Rolandsen m.fl., 2022). Med neddemminga av områdene og påfølgende vei og hyttebygginger i området ble Snøhetta villreinområde delt i to delområder med hver sin reinstamme, Snøhetta øst og vest. Det gjorde også at de gjenværende mulighetene reinen hadde for trekk mellom det som i dag er Snøhetta øst og vest, ble områdene på Dalsida sør for Aursjøen og Torbuhalsen nord for Aursjøen. Det går i dag vei og kraftledninger over Torbuhalsen, gjennom Torbudalen biotopvernområde, og det er en del hytter langs Aursjøen. Det er per i dag ikke et funksjonelt trekk av rein mellom øst og vest over Torbuhalsen, men det er dokumentert enkelte kryssinger av dyr mellom de to delbestandene. Det er tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde rettet stort fokus mot dette området for å gjenopprette trekk mellom vest og øst.

Vurdering

Eiendommen er omfattet kommuneplanens arealdel og ligger innenfor Torbuvatnet hyttefelt (plan-id: 20090320). Punkt 1.1.2 i bestemmelsene til reguleringsplanen står det: «Verken samlet bruksareal eller bebyggt areal skal være over 80 m² for hver tomt. Det kan bygges inntil 2 bygninger pr. tomt: hovedbygning, anneks/uthus. Anneks/uthus må ikke overstige 25 m².» På den aktuelle eiendommen er det oppført tre bygninger med et samlet areal på 104 m². Det er i strid med at det maksimalt skal være 2 bygninger pr. tomt, og i strid med en arealbegrensning på 80 m².

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal har varslet klage om det gis dispensasjon i saken. Med bakgrunn i at området ved Torbuvatnet ligger i et spesielt sårbart delområde av Snøhetta-villreinområdet. Begrensningene i reguleringsplanen (maksimalt 80 m² og maksimalt to bygninger per tomt) ble fastsatt av Miljøverndepartementet i 2009 for å hindre økt aktivitet og belastning i området. Planen ble endret etter innsigelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune, og departementet slo da fast at selv en mindre økning i antall bygg eller areal vil være i strid med nasjonale villreininteresser.

Kommunen har derfor et svært begrenset handlingsrom, og statlige myndigheter forventer konsekvent praksis. Tiltak som øker kapasitet, bruksintensitet eller samlet bygningsmasse vil forverre situasjonen for villreinen og være i strid med de føringene departementet har lagt til grunn.

Stortinget har i Meld. St. 18 (2023–2024) understreket behovet for en streng praksis i arealpolitikken, særlig i villreinområder der inngrep og aktivitet allerede har redusert funksjonelle leveområder. Meldingen peker på at kommuner og statlige myndigheter må unngå nye tiltak som kan forverre situasjonen for villrein eller svekke muligheten for å gjenopprette viktige trekkruter.

Det er også nylig vedtatt en tiltaksplan for Snøhetta-villreinområdet, der gjenoppbygging av trekk mellom Snøhetta øst og vest er ett av de høyest prioriterte tiltakene. Området nord for Aursjøen har en særstilling i denne sammenhengen, som ett av de få gjenværende landskapsrommene der bedre arealsammenheng kan oppnås. Dette gir grunnlag for særlig strenge krav til arealforvaltning og tilbakeholdenhet ved behandling av dispensasjoner som kan øke aktivitet eller samlet bygningsmasse.

Sekretariatet deler vurderingene til Statsforvaltaren i Møre og Romsdal og Sunndal kommune i denne saken.

Tiltakshaver har ikke oppfylt tidligere betingelser ved å restaurere et gammelt jaktlæger for allmennheten. At det endte med at jaktlægeret ble et privat anneks er graverende. I godkjenning av dette annekset skulle det rives et annet bygg på eiendommen. At tiltakshaver nå kjører en omkamp vurderer vi som alvorlig. Vi kan ikke se at nemnda har fått tidligere dispensasjonssaker på eiendommen til uttalelse fra kommunen. Det var en

avisomtale av saken som gjorde at nemnda hentet tak i saken selv fra kommunen i dette tilfellet.

I tillegg noterer vi at Litjbua fikk en byggetillatelse i 1997 med et bruksareal på 25 m². Litjbua har i dag et bruksareal på 35 m². Altså en økning av bruksarealet på 40 %. Saken har gått mye fram og tilbake og det har etter vår forståelse vært forhandlinger mellom kommune og tiltakshaver som har gjort saken mer rotete enn nødvendig.

Forslag til vedtak

Villreinnemnda støtter vurderingen til Sunndal kommune og Statsforvaltaren i Møre og Romsdal i saken, og tilrår derfor at kommunen ikke innvilger dispensasjon.

Villreinnemnda ber Sunndal kommune om at de sender alle arealsaker i Snøhetta villreinområde og saker som kan påvirke leveområdet inn til uttalelse/høring til nemnda. Villreinnemnda har i oppgave som høringsinstans å sikre en helhetlig forvaltning av villreinens leveområder i arealsaker.

Behandling i møte

Har vært flere saksbehandlere i denne og andre saker som har gjort at saker ikke har kommet hit.

Finnes flere saker som tar seg til rette – gjør det vanskeligere å ta tak i det. Må forholde seg til lover og regler.

Rotete sak. Virker som det lønner seg å kjøre på og forhandle i etterkant. Tilgivelse framfor tillatelse.

På sin plass med en streng ordlyd.

Slike saker fører til at man må stramme inn. Kan få en uheldig bieffekt at de med reelle jakt- og fiskebuer havner innunder samme innstramning.

Forslag til vedtak – enstemmig.

Vedtak

Villreinnemnda støtter vurderingen til Sunndal kommune og Statsforvaltaren i Møre og Romsdal i saken, og tilrår derfor at kommunen ikke innvilger dispensasjon.

Villreinnemnda ber Sunndal kommune om at de sender alle arealsaker i Snøhetta villreinområde og saker som kan påvirke leveområdet inn til uttalelse/høring til nemnda. Villreinnemnda har i oppgave som høringsinstans å sikre en helhetlig forvaltning av villreinens leveområder i arealsaker.

7-2026 – Digitale turkasser / trimposter

Saksopplysninger

Det har kommet inn ønske et medlem om å ta opp digitale turkasser / trimposter til diskusjon. Dette ble avklart med leder og saken er tatt med til dette møtet. Det er ikke lagt opp til noen saksforberedelse fra sekretariatet i denne saken.

Behandling i møte

Trenger mer innføring før diskusjonen. Hva er utfordringene og omfanget? Ikke kjent med at slike turmål legges inn i områder der vi ikke ønsker de.

Det legges turmål inn i kalvingsområder og trekkområder.

Utfordring med digitale trimposter. Turer og løyper legges opp i villreinområdene. Ønske om å ta det opp før det blir et større problem.

Den vanlige trimpostkassen er ikke et problem og flere undersøker med villreininteresser før fastsetting.

Opplevs som et økende problem. Ikke nødvendigvis bare trimposter, men også sykkelløyper. Burde tas opp. Men hvordan?

Her burde vi få med oss kommunene på laget. Mange små lag og foreninger som står for dette. Kommunene kan være en samarbeidspart for å få til villreinhensyn.

Be om at kommunene/nemnda (?) er med i prosessen til å plassere disse postene/målene. Inntrykk av de lokale involverer kommunen. Ulik oppfatning av kommunens involvering.

Kan være mange forskjellige aktører. Hvilke muligheter har man for å regulere slik aktivitet?

Spille inn til Miljødirektoratet slik at de kan drive informasjonsdeling og utadrettet kommunikasjon? Løfte problematikken.

Trenger mer tid til å diskutere.

Handler ikke bare om villrein, men om sårbar natur. Burde være begrensninger å legge løyper over visse naturtyper og noe av den sårbare naturen.

Problematikken er ulik mellom kommunene.

Kan ta opp diskusjonen i neste møte og at det forberedes en sak på det. Viktig at medlemmene bidrar med innspill underveis. Samarbeide med nasjonalparkstyret m.m. – enstemmig.

Vedtak

Sekretariatet forbereder en sak til neste møte med mer bakgrunnsinformasjon.

8-2026 – Eventuelt

-Dispensasjonssaken på Marsjøen. Saken skal tas opp til ny behandling i morgen. Spent på diskusjonen i saken.

-Tar imot innspill til turer, møter, kompetanseheving og ev. foredrag som ønskes. Sendes til leder og sekretær, og gjerne sette resten av medlemmene på kopi.